

Latvijas Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskais plāns 2023.- 2027.gadam

CCI 2023LV06AFSP001

Nosaukums angļu valodā CAP Strategic plan

Nosaukums valsts valodā(-ās) LV - KLP stratēģiskais plāns

Versija 1.2

Pirmais gads 2023

Pēdējais gads 2027

Atbalsttiesīgums no 2023. gada 1. janvāra

Atbalsttiesīgums līdz

Komisijas lēmuma numurs C(2022)7899

Komisijas lēmuma datums 2022. gada 11. novembris

Attiecīgais(-ie) fonds(-i) ELGF, ELFLA

Ziņojuma ģenerēšanas datums 30/01/2023 13:41

2. Vajadzību novērtējums un intervences stratēģija, tai skaitā mērķa plāns un konteksta rādītāji

2.1. Vajadzību novērtējums un intervences stratēģija

SM1 V5 - Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas

Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes biškopības produktiem. Sekmēt saražotās produkcijas realizācijas iespējas caur pasākumiem, kas veicinātu sadarbību starp biškopjiem un tirdzniecības pārstāvjiem ar mērķi vienkāršāk un efektīvāk piedāvāt produkciju tirgū.

2.1.SO1 Atbalstīt lauku saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecību izturētspēju visā Savienībā, lai ilgtermiņā uzlabotu nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības produktu ilgtspēju Savienībā

2.1.SO1.1. SVID analīzes kopsavilkums

2.1.SO1.1.1 Stiprās puses

- 1.Palielinās apsaimniekotās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības, kas nodrošina papildu resursu ienākumu gūšanai no lauksaimnieciskās darbības. [14.,15]
- 2.Palielinās vidējās lauku saimniecības lielums, kas nodrošina produkcijas un ienākumu pieaugumu saimniecībā. [1]
- 3.Graudkopības saimniecības ir pierādījušas ienākumu gūšanas spēju. [131., 132]
- 4.Augkopībā pieaug intensīvi audzējamo kultūraugu īpatsvars eksportam, kas liecina par pieaugošu Latvijas lauksaimniecības lomu pasaules un vietējo iedzīvotāju pārtikas apgādē. [38]
- 5.Lopkopības nozarē notiek strukturālas pārmaiņas, produktivitātes pieaugums un eksporta tirgu paplašināšana.[71., 78., 79., 80., 81]
- 6.Izmaiņas saimniecību struktūrā liecina par efektīvas lauksaimnieciskās ražošanas iespējām, lauku saimniecībām koncentrējoties un specializējoties. [41., 52., 55., 71., 77., 78., 80., 82]
- 7.Vairākās nozarēs 2019. gadā sasniegts 100% augsts vai augstāks pašnodrošinājuma līmenis: piens un piena produkti (139%), graudaugi (197%), olas (152%), liellopu gaļa un tās produkti (204%). [48., 64., 79., 81., 91]
- 8.Latvijas ģeogrāfiskais stāvoklis ir labvēlīgs augstvērtīga medus iegūšanai. Mērenā klimata zonas jaukto koku meži, kas mijas ar plašiem siliem, dabiskajām un palieņu pļavām, krūmājiem, purviem un virsājiem, ir lieliska nektāraugu mājvieta. Nektāraugu daudzveidība un to kvalitāte ir galvenais priekšnosacījums ievāktā medus daudzumam un kvalitātei. [97., 98]

2.1.SO1.1.2 Vājās puses

- 1.Lauksaimnieku ienākumi ir zemāki par vidējiem tautsaimniecības ienākumiem. [105; 106]
- 2.Mazajās un vidējās lauku saimniecībās ir izteikti mazāka neto pievienotā vērtība uz nodarbināto [133]
- 3.Izteikti zemāki ir ienākumi Latgales un Vidzemes reģionā, ko ietekmē zemāka augsnes kvalitāte un īsāks veģetācijas perioda ilgums šajos reģionos. [22; 141; 142]
- 4.Latvijas lauksaimnieku ienākumi būtiski atpaliek no ES vidējiem.[107; 109; 111; 137]
- 5.Ienākumi lauksaimniecībā ir nestabili - mēdz būt lielas ikgadējas svārstības. [136; 144]
- 6.Samazinās kopējais lauku saimniecību un nodarbināto skaits, galvenokārt mazo un vidējo saimniecību skaits, jo samazinās to ieņēmumu gūšanas iespējas no lauksaimnieciskās darbības, tādējādi apdraudot lauku apdzīvotību. [6; 101]
- 7.Mazākām saimniecībām ir ierobežotas izaugsmes iespējas, jo tām ir lielākas ražošanas izmaksas, un trūkst iespēju investēt jaunās ražošanas sistēmās un zemē [7]
- 8.Augkopībā samazinās vietējam tirgum audzējamo produktu īpatsvars.[38]
- 9.Lopkopības nozarēs ienākumi ir būtiski zemāki kā citās nozarēs, kas apdraud to pastāvēšanu atbalsta samazināšanās gadījumā.[132]

- 10.Zemi ir lauksaimniecības produktivitātes rādītāji Latvijā, kas būtiski atpaliek no ES rādītājiem – zema graudaugu ražība, piena izslaukums un izlaide uz darbspēka vienību, lai arī tie konstanti palielinās. [44; 45]
- 11.Dažiem produktiem nav sasniegts pašnodrošinājums 100% apmērā (mājputnu gaļa un tās produkti (66%), cūkgaļa un tās produkti (63%), aitu un kazu gaļa (98%). [1.39. att.]
- 12.Sekojošām nozarēm (slaucamās govīs, liellopi, aitas un kazas, cietes kartupeļi, sertificētas stiebrzāļu un lopbarības augu sēklas, populācijas rudzi) ir negatīva rentabilitāte, un pārtraucot saistīto atbalstu, samazināsies ienākumi, kas vēl vairāk pasliktinās situāciju, apdraudot nozaru dzīvotspēju un tālāku pastāvēšanu. [2.3 nodaļa]
- 13.Sekojošām nozarēm (sertificēti sēklas kartupeļi, sertificētas labības sēklas, mieži, vasaras rapsi un vasaras ripsi, dārzeņi, augļi un ogas) būs negatīva rentabilitāte, ja tiks pārtraukts saistītais atbalsts, tādejādi samazinot ienākumus un apdraudot nozaru dzīvotspēju un tālāku pastāvēšanu. [2.3 nodaļa]
- 14.Samazinās piensaimnieku un slaucamo govju skaits, kas ir otrā lielākā lauksaimniecības nozare un tai ir arī būtiska loma nodarbinātībai lauku apvidos. [3; 29]
- 15.Samazinās liellopu un teļu gaļas ražošanu. [80]
- 16.Aitu skaits samazinās un aitu gaļas iepirkuma cena Latvijā joprojām ievērojami atpaliek no ES vidējā līmeņa. [73; 82]
- 17.Samazinās kopējais kazu skaits saimniecībās un saražotā kazas piena apjoms. [83]
- 18.Vērojams kartupeļu cietes platības samazinājums un attiecīgi arī saražotās cietes daudzums ir samazinājies. [49]
- 19.Latvijā no kopējās apsēto zālaugu platības tikai trešdaļa ir apsēta ar sertificētām zālaugu un lopbarības kultūrās sēklām, kas ir pret slimībām izturīgākas un Latvijas klimatiskajiem apstākļiem piemērotākas. [33]
- 20.Graudaugu platība, ko izmanto graudaugu sertificēto sēklu audzēšanai un sertificēto sēklu ražošanas apjomi ir ievērojami samazinājušies. [35]
21. Saražotās sēklas kartupeļu sertifikācijas apjomi ir nepietiekoši, lai nodrošinātu kartupeļu gaišās gredzenpuves apkarošanas un izplatības ierobežošanas pasākumus. [37]
22. Ienākumiem augļkopības un dārzenkopības nozarē ir tendence samazināties un tas atstāj ievērojamu ietekmi uz ražošanas apjomu un kultūraugu platībām [51]
- 23.Strauji samazinās miežu kopplatība un kopražā [42; 44].

2.1.SO1.1.3 Iespējas

- 1.Iespējams kāpināt lauksaimniecības nozares ieņēmumus, paplašinot lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības – zemes resursa sakopšana, agrotehniskā stāvokļa uzlabošana, efektīva izmantošana. [1.2 nodaļa]
- 2.Latvijai ir agroklimatiskais potenciāls, kur ir labvēlīgi dabas un klimatiskie apstākļi, kā arī auglīgo zemju pieejamība uz kuras pamata iespējama augkopības un lopkopības nozaru sekmīga attīstība. [1.3 nodaļa]
- 3.Pieejamās jaunās tehnoloģijas var samazināt ražošanas izmaksas t.sk., darba spēka izmaksas un ražošanas resursu patēriņu, savukārt var uzlabot resursu izlietojuma efektivitāti, paaugstināt ražību un produktivitāti. [103; 102]
- 4.Ražošanas attīstība un ienākumu pieaugums tradicionālajās lauksaimniecības nozarēs iespējams palielinoties patēriņam un pieprasījumam pēc kvalitatīviem un konkurētspējīgiem produktiem.
- 5.Nozīmīga loma ir mazām saimniecībām, kuru saglabāšana var nodrošināt netradicionālo nozaru, nišas produktu attīstības veicināšanu un attīstīšanu.[1.4.att.]
- 6.Esošo lauksaimniecības zemju efektīvāka apsaimniekošana, jo īpaši mazajās un vidējās saimniecībās, kā arī mazāk labvēlīgās teritorijās. [13; 15; 16; 18]
- 7.Tiek veikta ilgtspējīga zemes apsaimniekošana, lauksaimniecības kultūraugu un lauksaimniecības dzīvnieku audzēšana un meža apsaimniekošana, ievērojot klimata, dabas aizsardzības, ekonomiskos un sociālos aspektus. [NEKP[1]]
- 8.Lauksaimniecības produktu ražības tuvināšanās ES vidējiem ražības līmeņiem. [1.16.att.; 1.31.att.] [44; 45; 77]

9. Palielināta kultūraugu ražība, nesamazinot augsnes auglību. [NEKP[1]] [145]
10. Eksportspējīgu nozaru attīstība, importa aizvietošana.
11. Palielinās pieprasījums pēc barības ar augstu olbaltumvielu saturu lopkopībai, un būtu jāsamazina atkarība no ES trešajām valstīm ievestām olbaltumvielu kultūrām. [70]
12. Veicinot savstarpējo kooperāciju un patērētāju izglītošanu, nodrošinot biškopības produkcijai inovatīva un videi draudzīga iepakojuma veida un lieluma piedāvājumu, kā arī biškopības produktu izmantošanu citās nozarēs, piemēram, medicīnā, kosmētikā, konditorejā u.c., iespējams palielināt nozares konkurētspēju, biškopības produktu patēriņa pieaugumu, kā arī paplašināt biškopības produkcijas īpatsvaru tirdzniecības tīklos vietējā un ārzemju tirgū. [97; 98]
13. Risku pārvaldības attīstība sniedz saimniecībām ienākumu stabilizācijas iespēju, pasargājot saimniecības no neparedzētiem liela apmēra izdevumiem. [2.6.5 nodaļa]
14. Uzlabojoties Latvijas ekonomiskai situācijai kopumā, var uzlaboties arī lauksaimnieku ekonomiskais stāvoklis.
15. Sekojošām nozarēm (slaucamās govīs, liellopi, aitas un kazas, cietes kartupeļi, sertificēti sēklas kartupeļi, sertificētas stiebrzāļu un lopbarības augu sēklas, sertificētas labības sēklas, mieži, vasaras rapsi un vasaras ripsi, dārzeņi, augļi un ogas un populācijas rudzi) nodrošināt pozitīvu rentabilitāti, tādējādi uzlabojot konkurētspēju, kvalitatīvu produktu ražošanu un ilgtspēju. [2.3 nodaļa]

[1] Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2030

2.1.SO1.1.4 Draudi

1. Zemi ienākumi lauku saimniecībās, salīdzinājumā ar straujāk augošiem ienākumiem tautsaimniecībā, tas rada lauksaimniecības zemes pamešanas risku, dažos reģionos arī valsts drošību. [106; 107]
2. Lauku saimniecību skaita un nodarbināto skaita samazinājums rada lauku apdzīvotības samazināšanās risku, ja nav stabilu ienākumu un nav sekotāju, kas turpinātu lauksaimniecisko darbību. [101; 6]
3. Pieaugoša konkurence par lauksaimniecībā izmantotajiem resursiem, īpaši zemi.
4. Augkopības nozares produkcijas apjoma un ražīguma pieaugumu galvenokārt ietekmē mainīgie laikapstākļi un augsnes kvalitāte. [1.3 nodaļa]
5. Latvijā veidojas grūtības rudzu maizes tradīciju saglabāšanā. [43]
6. Lopkopības nozare ir krietni jutīgāk reaģē uz dažādiem ekonomiskajiem satricinājumiem un līdz ar to šīs nozares attīstība notiek lēnāk. [2.6 nodaļa]
7. Lauksaimniecības nozares (īpaši lopkopības) attīstība ir atkarīga no sabiedrības dzīvesveida un jauno diētu izvēles, kā arī patērētāju intereses pēc augstas kvalitātes produktiem.
8. Augu, kaitēkļu un dzīvnieku slimību izplatības pieaugums, ekstremālu laikapstākļu biežuma pieaugums, politisko konfliktu ietekme rada lauksaimnieciskās darbības ienākumu samazinājuma un svārstību risku un apdraudējumu lauksaimniecības nozaru saglabāšanai. [2.6 nodaļa]
9. Biškopībā sastopamo slimību (varroze un citas) un savvaļas dzīvnieku (lāči, caunes), un lauksaimniecībā izmantojamo augu aizsardzības līdzekļu atliekvielas biškopības produkcijā, rada ekonomiski vislielākos zaudējumus, līdz ar to palielinās izdevumi un darba laika patēriņš, tā radot ienākumu samazinājumu. [162; 163]
10. Publiskā atbalsta mehānismi veido lielu un pieaugošu lauksaimnieku atkarību no publiskā atbalsta, kas rada risku nozares pastāvēšanai atbalsta samazināšanas gadījumā. [2.3 nodaļa; 2.4 nodaļa]

2.1.SO1.1.5 Citas piezīmes

Ar SVID analīzi pamatots vajadzību izvērtējums saistībā ar riska pārvaldību

Lauksaimniecībā ienākumi ir nestabili, ar lielām ikgadējām svārstībām, ko rada augu, kaitēkļu un dzīvnieku slimību izplatības pieaugums, ekstremālu laikapstākļu biežuma pieaugums, politisko konfliktu ietekme. Lai mazinātu ienākumu svārstības, nepieciešams īstenot saimniecībās riska pārvaldības pasākumus. Vislielāko efektivitāti iespējams panākt, ja šos pasākumus īsteno kompleksi. Ir būtiski, lai lauksaimniekiem būtu nepieciešamās zināšanas riska pārvaldības jomā, tādējādi sniedzot iespēju plānot risku pārvaldību saimniecības līmenī. Tāpat jāatbalsta lauksaimnieku vajadzību īstenošanu investīciju

pasākumus, iekārtojot saimniecību tā, lai tā mazāk būtu pakļauta riskiem (it īpaši tādiem kā klimatiskie un dzīvnieku un augu slimību riski).

Tomēr lauksaimnieku zināšanas un investīciju pasākumi ne vienmēr var pasargāt lauksaimnieku no ienākumu svārstībām. Tādēļ būtu jāveicina lauksaimniekus izmantot apdrošināšanas kompāniju piedāvāto risku apdrošināšanas pakalpojumu, kas dod iespēju saņemt atlīdzību riska iestāšanās gadījumā.

2.1.SO1.2. Vajadzību noteikšana

Kods	Nosaukums	Prioritātes noteikšana KLP stratēģiskā plāna līmenī	Vajadzība tiek risināta ar KLP stratēģisko plānu
SM1 V1	Nodrošināt lauksaimnieku ienākumu tuvināšana tautsaimn. vidējiem, īpaši mazajām un vidējām saimniec.	Augsta	Jā
SM1 V2	Grūtībās nonākušām nozarēm līdzsvarot un tuvināt ienākumus lauksaimniecības vidējiem ienākumiem	Augsta	Jā
SM1 V3	Līdzsvarot ienākumus saimniecību lieluma grupās, saglabājot stabilu atbalstu mazajām saimniecībām	Augsta	Jā
SM1 V4	Nodrošināt līdzsvarotus ienākumus starp reģioniem, ņemot vērā ierobežojošos ienākumu gūšanas veidus	Augsta	Jā
SM1 V5	Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas	Vidēja	Jā
SM1 V6	Nodrošināt ienākumu svārstību mazināšanos	Vidēja	Jā
SM1 V7	Sekmēt lauksaimniecības zemju sakopšanu un uzturēšanu	Zema	Jā
SM1 V9	Līdzsvarot privāto meža īpašnieku ienākumu zudumu bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai.	Vidēja	Daļēji
SM2 V1	Sekmēt saimn. konkurētspējas celšanu, tirgus orientāciju, īpaši mazās, vidējās saimn., jaunos lauks.	Augsta	Jā
SM2 V2	Veicināt eksportspējīgu augstas pievienotās vērtības produktu ražošanu (arī bioloģisko)	Augsta	Jā
SM2 V4	Risināt finanšu un ražošanas resursu pieejamības problēmu, paredzot mērķētus finanšu instrumentus	Augsta	Jā
SM2 V5	Stiprināt sadarbību investīciju jomā, t.sk., pārstrādes apjomu, loģistikas un uzglabāšanas atbalsts	Zema	Jā
SM6 V3	Nodrošināt atbilstošas kompensācijas par ierobežojumiem bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai	Vidēja	Daļēji
SM9 V10	Veicināt tradicionālo graudaugu šķirņu saglabāšanu un attīstību	Vidēja	Jā

Citas piezīmes saistībā ar vajadzību novērtējumu.

Biškopības nozares vajadzību izvērtējums, kas veikts, pamatojoties uz iepriekšējās biškopības programmas rezultātu izvērtējumu, biškopības nozares ražošanas un tirdzniecības struktūras izpēti un rezultātiem, kas gūti, sadarbojoties ar biškopības nozarē reprezentatīvām organizācijām.

Latvijas Biškopības biedrība (LBB) 2019. gada februārī veica biškopju aptauju, lai iegūtu datus biškopības nozares struktūras izpētei un vajadzību izvērtējumam. Pavisam aptaujā piedalījās un atbildes iesniedza 495 respondenti. Biškopības nozarē darbojas pieredzējuši biškopji, jo aptuveni 1/3 daļai pieredze ir 10-29 gadi un aptuveni 1/5 daļai pieredze ir ilgāka par 30 gadiem. Biškopji saimnieko gan ar

bioloģisko, gan ar konvencionālo metodēm un 22% gadījumos bišu saimes tiek izvestas ganībās, kas ir atzinīgi vērtējams. Tāpat aptaujas rezultāti rāda, ka tiek piemērotas jaunākās tehnoloģijas, aprīkojums un labiekārtotas medus pirmsapstrādes telpas.

Biškopības nozarē vērojamas pozitīvas tendences un tā kļūst aizvien populārāka, palielinās biškopju amatieru skaits, un par profesionālajiem biškopjiem kļūst arī gados jaunāki cilvēki Latvijā biškopībā tiek audzētas Rietumu medus bites (*Apis mellifera* L.) dažādu pasugu bišu saimes. Populārākās pasugas ir Krainas – *A.m. carnica*, Itālijas – *A.m. ligustica* un šo pasugu krustojumi. Pēdējā laikā lielu popularitāti Latvijas biškopju vidū izpelnījušās arī Buckfast (*Bakfāstas*) bites, ko iegūst savstarpēji krustojot vairāku pasugu medus bites.

Valstī pieaugot lauksaimnieciskās ražošanas apjomiem un it īpaši intensīvai konvencionālai lauksaimniecībai, samazinās biškopībai labvēlīgas teritorijas, nektāraugu daudzums un palielinās augsnes un augu piesārņojums ar pesticīdu atliekvielām. Intensīvā lauksaimniecība veicina nabadzīgu agrocenožu veidošanos, turklāt intensīvā lauksaimniecības ķīmijas lietošana negatīvi ietekmē biocenozes daudzveidību, tai skaitā, dabisko apputeksnētāju populācijas. Tas būtiski palielina biškopju pārraudzīto bišu saimju lomu ne tikai kultūraugu apputeksnēšanā, bet arī visas ekosistēmas dzīvotspējas uzturēšanā kopumā.

Medusbišu eksistenci apdraud bišu parazīts -ērce *Varroa destructor*. Rietumu medus bites *Apis mellifera* pasugām, ar kurām dravo Latvijas biškopji, nav rezistences mehānismu pret šo parazītu, kā rezultātā biškopja neaprūpēta un neārstēta bišu saime mūsu klimatiskajos apstākļos aiziet bojā 1-2 gadu laikā. *Varroa* ērce kalpo kā vektors bišu vīrus slimību ierosinātāju pārnēsāšanā. Tamdēļ lielākā daļa biškopju izvēlas videi un biškopības produkcijai draudzīgas varrozes ārstēšanas metodes – organiskās skābes un to preparātus. Ārstniecības līdzekļu iegāde un bišu saimju pazeminātā produktivitāte, paaugstina produkcijas pašizmaksu un samazina profesionālo biškopju ienākumus.

2.1.SO1.4 Intervences loģika

Intervences veids	Intervences veids	Intervences kods (dalībvalsts) — nosaukums	Kopīgais iznākumu rādītājs
Sectoral - Biškopības produkti	ADVIBEEES(55(1)(a)) – biškopju un biškopju organizāciju konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tai skaitā izmantojot tīklošanu	TKO3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācijas un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits
Sectoral - Biškopības produkti	INVAPI(55(1)(b)) – ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības	TKO3.2 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazītu un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits
Sectoral - Biškopības produkti	INVAPI(55(1)(b)) – ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības	TKO3.3 - Nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrādes un izmantošanas veicināšanu	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits
Sectoral - Biškopības produkti	INVAPI(55(1)(b)) – ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības	TKO3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšanu stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits
Sectoral - Biškopības produkti	COOPAPI(55(1)(e)) – sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētnieciskās programmas biškopības un biškopības produktu jomā	TKO3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits
Sectoral - Biškopības produkti	PROMOBEES(55(1)(f)) – noieta veicināšana, saziņa un tirgvedība, tai skaitā tirgus uzraudzības rīcības un aktivitātes, kuru konkrētais mērķis ir palielināt patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti	TKO3.6 - Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis jo īpaši ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits

Sectoral - Biškopības produkti	ACTQUAL(55(1)(g)) – produkta kvalitāti uzlabojoša rīcība	TKO3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits
--------------------------------------	---	--	---

Overview

Šīs visas intervences ir paredzētas, lai sniegtu lauksaimniekiem ienākumu atbalstu, kas stiprinās to konkurētspēju ES kopējā tirgū, palīdzēs lauksaimniekiem ražot nekaitīgu un veselīgu pārtiku par pieejamu cenu, lai nodrošinātu Latvijas un ES iedzīvotājus ar kvalitatīvu, vietējās izcelsmes pārtiku.

Attiecībā uz biškopības produktu nozari, lai sasniegtu SP specifisko mērķi SM1 un realizētu noteiktās vajadzības SM1 V5 un SM1 V6, saskaņā ar KLP SP regulas Nr.2021/2115, 55.pantu visā Latvijas teritorijā biškopības nozares līmenī tiks īstenoti šādi intervences veidi:

TKO3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācijas un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām.

TKO3.2 – Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazitū un slimību, jo īpaši varozes, apkarošanu.

TKO3.3 - Nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrādes un izmantošanas veicināšanu.

TKO3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšanu stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu.

TKO3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā.

TKO3.6 - Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis jo īpaši ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti.

TKO3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi.

Intervenču mērķis ir biškopības nozares saglabāšana, biškopības produktu ražošanas efektivitātes uzlabošana un tirdzniecības iespēju un vispārēju nosacījumu paplašināšana, tā sekmējot saražotās produkcijas realizācijas iespējas caur pasākumiem, kas veicinātu sadarbību starp biškopjiem un tirdzniecības pārstāvjiem ar mērķi vienkāršāk un efektīvāk piedāvāt produkciju tirgū. Īstenoto intervenču rezultātā tiks sekmēta jaunu tehnoloģiju un inovāciju ieviešana un attīstība, tā nodrošinot digitālo tehnoloģiju izmantošanu un zināšanu pārnesi biškopībā, kā arī veicināta pētniecība, tostarp veicinot zināšanu un prasmju celšanu ienākumu uzlabošanai un produkcijas ieguvē, lai uzlabotu konkurētspēju nozarē. Tāpat realizējot intervences ir paredzēts informēt biškopjus u.c. iesaistītās personas par jaunākajām tehnoloģijām un tendencēm biškopības attīstībā, paaugstināt biškopju zināšanu līmeni par dravošanas metodēm, par bišu slimībām, nektāraugu izvēli, un citiem priekšnosacījumiem veiksmīgas biškopības attīstībai. Lai veicinātu kvalitatīvas biškopības produkcijas nodrošināšanu patērētājiem, ir nepieciešams veikt medus kvalitātes un citu rādītāju analizēšanu kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes biškopības produktiem. Savukārt iepērkot zināmas izcelsmes bišu mātes, tiks veicināta bišu atjaunināšanās stropos, kā arī samazināta varozes invāzija un ar to saistītās slimības Latvijas dravās.

2.1.SO1.5 Attiecīgā gadījumā pamatojums InvestEU izmantošanai, tai skaitā summa un paredzamais ieguldījums konkrētajā/horizontālajā mērķī

Neattiecas

2.1.SO1.8 Rezultātu rādītāja(-u) atlase

Rezultātu rādītāja(-u) atlase šim konkrētajam mērķim

Justification of the targets and related milestones

Visām intervencēm plānotie rezultāti un sniedzamie mērķa rādītāji ir prognozēti, balstoties uz pašreizējā perioda pieredzes pretendentu aktivitātēm pasākumu izvēlēs un līdz šim sasniegtajām pasākumu īstenošanas raksturvērtību tendencēm.

Biškopības nozarē plānotie intervences veidi (TKO3.1 - TKO3.7) tiks realizēti biškopības nozares līmenī, lai mērķtiecīgi varētu sasniegt izvirzītos mērķus un vajadzības, kā arī stiprinātu un saglabātu bišu saimes.

2.1.S01.9 Finanšu piešķiruma pamatojums

Biškopības nozares intervencēm (TKO3.1.-TKO3.7.) Eiropas Savienības finansējums saskaņā ar Regulas Nr.2021/2115 88.panta 2.punktā (X pielikums) noteikto tiek paredzēts 328 804 EUR katru gadu, kas piecu gadu periodā sastāda 1 644 020 EUR.

3. Stratēģijas saskaņība un papildināmība

3.5.2. Biškopības produkti

Nozares pārskats.

Analizējot biškopības nozares ražošanas un tirdzniecības struktūru var secināt, ka lai gan bišu saimju skaits un biškopju skaits pieaug, ir vērojama negatīva tendence samazināties saražotā medus daudzumam un tā cenai. Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) sniegtiem datiem 2020.gadā tika saražots 1679 tonnas medus un medus vidējā cena bija 3 811 EUR par tonnu. Salīdzinot ar 2019. gadu gan saražotā medus daudzums, gan medus vidējā cena samazinājās attiecīgi par 21,98%, un 9.71%. 2020. gadā ir reģistrēti 3272 biškopji ar 104 279 bišu saimēm. Salīdzinot ar 2019. gadu var secināt, ka gan biškopju skaits, gan bišu saimju skaits tajās ir palielinājies attiecīgi par 1,36 %, un 1.14%.

Biškopībā saražotā produkcija ir medus, ziedputekšņi, bišu maize, propoliss, bišu vasks un bišu māšu peru piens, kā arī tiek ražotas bišu mātes un bišu saimes, ko realizē nozares iekšējo vajadzību apmierināšanai. Biškopji no bišu saimēm ievāc dažādu ziedu medus, liepziedu medus, griķu medus, rapša medus, viršu un cita veida medus. Tirdzniecībā tiek piedāvāts dažāda veida saražotais medus, piemēram, izsviestais medus, šūnu medus, krēmveida medus, spiestais medus un cita veida. Lielāko daļu, no savas saražotās produkcijas, biškopji realizē tiešā pārdošanā patērētājiem un vairumtirdzniecībā, kā arī daļa saražotās produkcijas tiek realizēta mazumtirdzniecības uzņēmumiem (veikaliem), pārtikas ražotājiem (konditorejām u.c.) un eksportēta.

Biškopības nozarē esošās situācijas izvērtēšanai tiek veiktas aptaujas, diskusijas, semināri un sanāksmes ar nozarē iesaistītajām organizācijām un biškopjiem. 2022.gadā tiešaistē tika veikta biškopju aptauja, lai iegūtu datus biškopības nozares struktūras izpētei un nozares vajadzību apzināšanai. Pavisam aptaujā piedalījās un atbildes iesniedza 443 respondenti. Aptaujā 69 % respondentu ir norādījuši, ka papildus medus ražošanai, tiek saražots arī bišu vasks, 53 % ražo propolisu un 48 % ražo bišu maizi. Turklāt, aptaujas rezultātā secināts, ka tieši varroze ir viens no galvenajiem cēloņiem bišu saimju bojāejai 2020./2021.gada ziemā un vēl dažas citas biežāk sastopamās bišu saimju slimības, kā arī barības trūkums, dzīvnieku postījumi un citi iemesli, piemēram, zināšanu trūkums. Aptaujas rezultāti liecina (87 % respondentu), ka joprojām ir nepieciešams atbalsts biškopjiem, lai palielinātu ražošanas un tirgvedības efektivitāti, atbalsts varrozes ierobežošanas līdzekļu iegādei, cīņai pret citiem bišu parazītiem un slimībām, kā arī kursi un mācību pasākumi biškopjiem par bišu audzēšanu un slimību profilaksi, medus savākšanu un fasēšanas apstākļiem, medus glabāšanu, transportēšanu un tirgvedību. Savukārt 81 % respondentu uzskata, ka ir nepieciešami pasākumi bišu skaita atjaunināšanai stropos un ka nepieciešami pasākumi nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanai un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrāde un izmantošanas veicināšana.

Tādēļ biškopības nozarē, lai mērķtiecīgi varētu sasniegt izvirzītos mērķus un vajadzības un stiprinātu un saglabātu bišu saimes, kā arī veicinātu biškopības produktu ražošanas un tirdzniecības efektivitāti, ir plānots realizēt sekojošus intervences veidus, kas noteikti Regulas Nr. 2021/2115 55.pantā:

1. TKO3.1. - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācijas un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām.
2. TKO3.2. – Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz bišu parazītu un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu.
3. TKO3.3. - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrādes un izmantošanas veicināšanu.

4. TKO3.4. - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšanu stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu.
5. TKO3.5. - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā.
6. TKO3.6. - Noietā veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis jo īpaši ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti.
7. TKO3.7. - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi.

Komplementaritātes:

Kā papildinošs atbalsts biškopības nozarei ir ilgtspēju sekmējošais ienākumu pamatatbalsts tiešo maksājumu ietvaros (TM1), kas nodrošinās ienākumu atbalsta minimumu, tādējādi garantējot ienākumu stabilitāti, un vairākas vides un klimata intervences - TM4.2 “Ekoloģiski nozīmīgas platības”, kur viens no mērķiem ir saglabāt bioloģisko daudzveidību, un veicināt apputeksnētājiem labvēlīgu platību veidošanu bez augu aizsardzības līdzekļu lietošanas tajās; TM4.6. “Zālāju saglabāšanas veicināšana lopkopības saimniecībās” kuras mērķis ir veicināt klimata pārmaiņu mazināšanu un saglabāt lopkopībai piemērotas zālāju platības, ar minimālu dzīvnieku blīvumu (t.sk., ņemot vērā bišu stropu skaitu uz ha), tādējādi sniedzot finansiālu atbalstu aktīvajam lauksaimniekam par zālāju saglabāšanu un uzturēšanu; TM4.7. “Bioloģiskās ražošanas prakses veicināšana”, kur aktivitātes mērķis ir veicināt bioloģiskās ražošanas prakses attīstību un sniegt atbalstu par augstāku bioloģiskās ražošanas noteikumu ievērošanu, tostarp zālāju apsaimniekošanu biškopības saimniecībās.

Tāpat kā papildinošās biškopības nozares intervencēm ir arī lauku attīstības intervences - LA10.1 “Zaļās joslas”, kur aktivitātes mērķis ir veicināt dažādu zaļo joslu izveidi aramzemes, vienlaikus stiprinot ekosistēmu pakalpojumu sniegšanu (bioloģiskā daudzveidība, apputeksnētāji, putnu barības bāze ziemā, ainavu elementi u.tml.), sintētisko augu aizsardzības līdzekļu un sintētisko minerālmēsli nelietošanu ar ko sekmē augu apputeksnēšanu, veicinot ilgtspējīgas lauksaimniecības prakses īstenošanu, tai skaitā veidojot buferzonas, un bišu izplatību tradicionālajā un bioloģiskajā lauksaimniecības sistēmā, LA10.4 “Biškopības vienību apsaimniekošana apputeksnēšanas vajadzībām”, kur aktivitātes mērķis ir veicināt lauksaimniecības kultūraugu apputeksnēšanas nodrošināšanu, tādējādi sniedzot finansiālu atbalstu par biškopības vienībām, LA10.5 Zālāju biotopu apsaimniekošana”, kur aktivitātes mērķis ir uzturēt no lauksaimnieciskās darbības atkarīgos Eiropas Savienības nozīmes bioloģiski vērtīgos zālājus un putnu dzīvotnes ilggadīgajos zālajos, NATURA 2000 teritorijās un ārpus tām, nodrošinot tiem atbilstošu apsaimniekošanu, veicinot šo īpašo dabas vērtību saglabāšanu un LA11 “Bioloģiskā lauksaimniecība”, kur aktivitātes mērķis ir atbalstīt saimniecības, kuras iekļautas bioloģiskās lauksaimniecības kontroles sistēmā pilnībā vai daļēji, un, apsaimniekojot lauksaimniecības platību, ražo bioloģiskās lauksaimniecības produktus.

Demarkācija:

Lai noteiktu demarkāciju, ne lauku attīstības ietvaros, ne tiešo maksājumu ietvaros, netiek ieviestas līdzvērtīgas intervences, līdz ar to nepastāv dubultā finansējuma risks, jo biškopības intervences ietvaros netiek ieviestas līdzvērtīgas intervences, par kurām tiek pieprasīts atbalsts.

Valsts līdzfinansējuma likme:

Biškopības nozares intervencei valsts līdzfinansējums ir nodrošināts atbilstoši KLP likumdošanas prasībām un ir atbilstošs noteikto mērķu izpildei un rezultātu rādītāju sasniegšanai. Valsts piešķirtais līdzfinansējums ir 328 804 EUR, kas piecu gadu periodā sastāda 1 644 020 EUR. Atrēķinot biškopības programmas pagarinājuma periodā no 01.08.2022.-31.12.2022 noteikto finansējumu, tad valsts piešķirtais līdzfinansējums piecu gada periodam sastāda 1 579 699 EUR.

Skaidrojums par 2023.gada finansējumu:

Katra intervences veida indikatīvajā finanšu piešķirumā 2023.gadam finansējums ir norādīts bez plānotiem izdevumiem, kas tiks realizēti biškopības programmas pagarinājuma periodā no 01.08.2022.-31.12.2022.

Description of an established reliable method for determining the number of beehives ready for wintering in the territory of the Member States between 1 September and 31 December

Bišu stropu uzskaites metodes apraksts, ko izmanto, lai noteiktu stropu skaitu saskaņā ar Komisijas īstenošanas Regulas Nr.2022/126 37.panta prasībām.

Pamatojoties uz nacionālajiem normatīvajiem aktiem Latvijā darbojas vienotā valsts informācijas sistēma "Lauksaimniecības datu centra informācijas sistēma" (turpmāk - elektroniskā datubāze), kuru uztur un administrē valsts nozīmētā iestāde Lauksaimniecības datu centrs. Šajā elektroniskajā datubāzē tiek pastāvīgi uzskaitīts bišu īpašnieku un turētāju (turpmāk - biškopji) skaits, kā arī uzskaitīta un atjaunota informācija par bišu stropu (saimju) skaitu valstī. Biškopji informāciju par bišu stropu skaitu ziņo tiešsaistē vai iesniedzot elektroniski vai rakstiski iesniegumu divreiz gadā uz 1. maiju un 1. novembri. Latvijā biškopji visus bišu stropus ieziemo sākot no septembra līdz novembrim, jo to nosaka Latvijas klimatiskie apstākļi. Tā kā ziemošanas periodā bites netiek traucētas, tad pirmo reizi biškopis ziņo informāciju elektroniskajā datubāzē tūlīt pēc bišu stropu ieziemošanas (uz 1.novembri), norādot cik daudz bišu stropu ir ieziemojis un atkārtoti bišu stropus uzskaita tikai pavasarī (uz 1.maiju), kad sāk darboties ar bitēm savās dravās, norādot cik daudz bišu ir pārziemojušas. Esošā elektroniskā datubāze pilnīgi nodrošina bišu stropu un biškopju uzskaiti visā valstī ziemošanas periodā, ieskaitot laika periodu no 1.septembra līdz 31.decembrim, kā tas ir noteikts Regulas Nr.2022/126 37.pantā.

5. Tiešie maksājumi, stratēģijā norādītās nozaru un lauku attīstības intervences

Fonds	Intervences veids	Intervences veids	Intervences kods (dalībvalsts) — nosaukums	Kopīgais iznākumu rādītājs	Gen. Renewal	Env.	ES rebate system	LEADER
ELGF	Noz. atbalsts - Biškopības produkti	ADVIBEES(55(1)(a))	TKO3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām	0.37				
ELGF	Noz. atbalsts - Biškopības produkti	INVAPI(55(1)(b))	TKO3.2 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazitū un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu	0.37				
ELGF	Noz. atbalsts - Biškopības produkti	INVAPI(55(1)(b))	TKO3.3 - Nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrādes un izmantošanas veicināšanu	0.37				
ELGF	Noz. atbalsts - Biškopības produkti	INVAPI(55(1)(b))	TKO3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu	0.37				
ELGF	Noz. atbalsts - Biškopības produkti	COOPAPI(55(1)(e))	TKO3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā	0.37				
ELGF	Noz. atbalsts - Biškopības produkti	PROMOBEEES(55(1)(f))	TKO3.6 - Noietā veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis jo īpaši ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti	0.37				
ELGF	Noz. atbalsts - Biškopības produkti	ACTQUAL(55(1)(g))	TKO3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi	0.37				

5.2. Sectoral Interventions

Biškopības produkti

ADVIBEES(55(1)(a)) - – biškopju un biškopju organizāciju konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tai skaitā izmantojot tīklošanu

TKO3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām

Intervences kods (dalībvalsts)	TKO3.1
Intervences nosaukums	Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām
Intervences veids	ADVIBEES(55(1)(a)) – biškopju un biškopju organizāciju konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tai skaitā izmantojot tīklošanu
Kopīgais iznākumu rādītājs	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits

1 Teritoriālā piemērošanas joma un attiecīgā gadījumā reģionālā dimensija

Teritoriālā darbības joma: Valsts

Kods	Apraksts
LV	Latvija

Teritoriālās darbības jomas apraksts

Atbalsts tiek paredzēts valsts līmenī.

2 Saistītie konkrētie mērķi, horizontālais mērķis un attiecīgie nozaru mērķi

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

KLP KONKRĒTĀ MĒRĶA kods un apraksts leteicamie KLP konkrētie mērķi šāda veida intervencei ir norādīti treknrakstā

SO1 Atbalstīt lauku saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecību izturētspēju visā Savienībā, lai ilgtermiņā uzlabotu nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības produktu ilgtspēju Savienībā

3 Ar intervenci nodrošinātās vajadzības

Kods	Apraksts	Prioritātes noteikšana KLP stratēģiskā plāna līmenī	Risināta ar KLP stratēģisko plānu
SM1 V5	Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas	Vidēja	Jā

4 Rezultātu rādītājs(-i)

REZULTĀTU RĀDĪTĀJU kods un apraksts leteicamie rezultātu rādītāji atlasītajiem KLP konkrētajiem mērķiem šai intervencei ir norādīti treknrakstā

5 Intervences īpašā struktūra, prasības un atbilstības nosacījumi

Apraksts

Intervences veids ar kuru tiks sasniegts noteiktais mērķis:
 Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām.
 Intervences mērķis ir uzlabot biškopju zināšanas un veicināt biškopības saimniecību ražošanas un tirgvedības efektivitāti, tādējādi palielinot biškopības saimniecību ienākumus un ekonomisko ilgtspēju, uzlabot medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļus, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes biškopības produktiem.
 Konsultāciju pakalpojumi, apmācības un cita veida aktuālās informācijas apmaiņa tiks plānotas pamatojoties uz vajadzību novērtējumu, piemēram, par šādām tēmām:
 1) bišu audzēšana un slimību profilakse;

- 2) medus savākšanas un fasēšanas pilnveidošana, medus glabāšana, transportēšana un tirgvedība;
- 3) biškopība kā uzņēmējdarbība (piem., medus pašizmaksas noteikšana, ieņēmumu un izdevumu plānošana, mārketinga aktivitāšu plānošana);
- 4) labas sadarbības attīstība un prakse (ar biškopjiem, zemes apsaimniekotājiem, pārstrādi, patērētājiem);
- 5) biškopības kooperācijas attīstība (piem., biškopības produktu realizācijā, biškopības blakusproduktu pārstrādē, izejvielu un inventāra iegādē);
- 6) apputeksnēšanas pakalpojumi un savstarpējā mijiedarbība ar apkārtējo vidi, ceļojošās dravniecības racionalizācija;
- 7) aktualitātes un inovācijas biškopībā (informācija biškopjiem, konsultantiem, pētniekiem un brīvprātīgiem konsultantiem par jaunāko tehnoloģiju pielietojumu dravošanā).

Intervences ietvaros atbalsts tiks nodrošināts konsultāciju pakalpojumu un informācijas sanigšanai, izmantojot dažādas izglītošanas metodes un veidus, piemēram, organizējot seminārus, kursus, konferences, praktiskās apmācības, nodrošinot konsultācijas, informatīvos materiālus (piem., brošūras, žurnālus, bukletus, vēstules, publikācijas, prezentācijas u. tml.). Lai efektīvāk sasniegtu mērķa auditoriju (biškopji u.c. interesenti), informācijas izplatīšanas kanāli un formāts, kā arī konsultāciju pakalpojumu metodes tiks pielāgoti attiecīgai tēmai un mērķa auditorijai (piem., ņemot vērā mērķa auditorijas vajadzības, dažādu nozares aptauju rezultātus, reģionu specifiskās iezīmes u.c.). Intervences ietvaros paredzēts izglītēt arī biškopjus, kas nodarbojas hobijs līmenī vai ir iesācēji biškopībā un plāno attīstīt saimniecisko darbību biškopībā.

Atbilstības nosacījumi

Intervence tiek īstenota biškopības nozares līmenī un atbalsts ir pieejams tikai par realizēto intervences veidu īstenošanas periodā. Pieteikties uz atbalstu var ikviena biedrība vai nodibinājums, kas reģistrēts atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem par biedrību un nodibinājumu reģistrēšanu. Pretendentam jāatbilst šādiem kritērijiem:

- pārstāv biškopības nozari un to vajadzības, īstenojot intervences veidu biškopju labā;
- vismaz trīs gadus darbojas biškopības nozarē;
- intervenču īstenošanai ir piesaistīts biškopības speciālists ar augstāko izglītību lauksaimniecībā (laukkopības, dārzkopības, lopkopības vai veterinārmedicīnas speciālists), kurš apguvis studiju kursu biškopībā, vai biškopības speciālists, kas ieguvis vidējo profesionālo izglītību biškopībā, vai persona, kas augstākajā mācību iestādē ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības (mūžizglītības) programmu "Biškopība";
- iepriekšēja darbības pieredze biškopībā: teorētisko un praktisko apmācību pakalpojumu sniegšanā; profesionāli izglītojošo un informatīvo drukāto materiālu izdošanā; starptautiskā sadarbība ar profesionālajām biškopības organizācijām;
- ir iesaistīts ģenētisko resursu saglabāšanā, ilgtspējīgā izmantošanā un attīstībā biškopībā un ir izstrādāts atbilstošs ģenētisko resursu plāns.

Piesakoties uz intervences atbalstu ir jāsniedz informācija par konkrētā intervences veida pasākumiem, kurus atbalsta pretendents īsteno, kā arī pasākumu īstenošanas laiks, izmaksu tāme par attiecināmām izmaksām. Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta detalizētāka pieteikšanās kārtība, kritēriji atbalsta saņemšanai un tā administrēšana un uzraudzība.

Lauku atbalsta dienests kā ELFLA un ELGF maksājumu aģentūra izvērtē atbalsta pretendenta iesniegumus uz atbalstu. Ja ir pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu, tad tiek noslēgts līgums ar atbalsta pretendentu par atbalsta saņemšanu. Rezultātā atbalsta pretendents ir tiesīgs saņemt atbalstu kā atbalsta saņēmējs par īstenotajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar noslēgtā līguma nosacījumiem.

Nosacījumi intervences īstenošanai.

Atbalsta tiks īstenots saskaņā ar Eiropas Komisijas Regulas Nr. 2021/126 nosacījumiem un citiem Eiropas Komisijas sekundārajiem tiesību aktiem, kā arī nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Šī intervences veida ietvarā paredzēts segt tādas izmaksas kā, piemēram, personāla un administratīvās izmaksas, ja tās radušās

ar šīs intervences veida ietvaros paredzēto pasākumu sagatavošanu, īstenošanu vai turpmākām aktivitātēm, ka arī citas faktiski radušās attiecināmās izmaksas.

Attiecībā uz dubultā finansējuma risku: Atbalsts ir paredzēts ikgadēja maksājuma veidā par realizēto intervences veidu tikai biškopības nozarei. Atbalsts netiek piešķirts tieši biškopjiem.

6 Atbalsta veids un likme/summas/aprēķina metodes

Atbalstu sniedz kā ikgadēju vienotu vienības summu par intervences veidu. Atbalsta saņēmējs pēc līguma noslēgšanas par atbalsta saņemšanu, īsteno konkrētā intervences veida pasākumus un noteiktā laikā iesniedz pārskatu un informāciju par izdevumiem saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību un noslēgto līgumu. Atbalstu plānots izmaksāt pa daļām saskaņā ar nacionālajos normatīvajos noteikto kārtību, piemēram, atbalsta izmaksa pa daļām, tas ir, avanss un izmaksas pēc pārskata saņemšanas par īstenoto intervences veidu un rezultātiem.

Atbalsts ir plānots 100 procenti apmērā no attaisnotajiem izdevumiem (ieskaitot gan Eiropas Savienības, gan Latvijas līdzfinansējuma daļu).

Vienības summa aprēķināta, pamatojoties uz vēsturiskajiem datiem, ņemot iepriekšējā programmēšanas perioda pieredzi un vajadzību novērtējumu. Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta kārtība, kā veic norēķinus un izmaksājamo atbalsta apmēru, ja atbalsta pieprasījums pārsniedz piešķirto finansējuma apmēru.

7 Papildu informācija par intervences veidu

8 Atbilstība PTO kritērijiem

Zaļā grupa

PTO nolīguma 2. pielikuma 2. punkts

Skaidrojums par to, kā ar intervenci ievēro attiecīgos PTO nolīguma par lauksaimniecību 2. pielikuma noteikumus, kā norādīts šīs regulas 10. pantā un šīs regulas II pielikumā (zaļā grupa)

Intervence TKO3.1. atbilst PTO Lauksaimniecības nolīguma 2. pielikuma 2.punktam.

Īstēnotam intervences veidam nav tieša tirdzniecību kropļojoša ietekme vai ietekme uz ražošanu, jo atbalsts tiek sniegts biškopības nozarei, tādējādi netiek sniegts cenu atbalsts vai tiešs ienākumu atbalsts biškopjiem.

Īstēnotā intervences veida mērķis ir biškopības produkcijas ražotāju izglītošana un atbalstīšana, lai uzlabotu medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļus, kā arī paaugstinātu saražotās produkcijas kvalitāti, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Atbalsts ir pieejams tikai biškopības biedrībām vai nodibinājumiem intervences īstenošanas periodā un tikai par intervences veidā paredzētām darbībām vai pasākumiem.

9 Plānotās vienības summas — definīcija

Planned Unit Amount	Plānotās vienības summas veids	Reģions(-i)	Rezultātu rādītājs(-i)
TKO U3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām	Vienota		

Apraksts

TKO U3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām

Aprēķini 2023. – 2027.g. plānošanas periodam veikti balstoties uz iepriekšējā periodā biškopības nozares programmā īstenotiem pasākumiem.

10 Plānotās vienības summas — finanšu tabula ar rezultātu

Planned Unit Amount	Finanšu gads	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
TKO U3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām	Plānotā vienības summa (kopējie Savienības izdevumi EUR)	110 906,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00	685 850,00
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	110 906,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00	685 850,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	221 812,00	287 472,00	287 472,00	287 472,00	287 472,00	1 371 700,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	110 906,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00	685 850,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50	

INVAPI(55(1)(b)) - – ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības

TKO3.2 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazitū un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu

Intervences kods (dalībvalsts)	TKO3.2
Intervences nosaukums	Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazitū un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu
Intervences veids	INVAPI(55(1)(b)) – ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības
Kopīgais iznākumu rādītājs	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits

1 Teritoriālā piemērošanas joma un attiecīgā gadījumā reģionālā dimensija

Teritoriālā darbības joma: Valsts

Kods	Apraksts
LV	Latvija

Teritoriālās darbības jomas apraksts

Atbalsts tiek paredzēts valsts līmenī.

2 Saistītie konkrētie mērķi, horizontālais mērķis un attiecīgie nozaru mērķi

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

KLP KONKRĒTĀ MĒRĶA kods un apraksts leteicamie KLP konkrētie mērķi šāda veida intervencei ir norādīti treknrakstā

SO1 Atbalstīt lauku saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecību izturētspēju visā Savienībā, lai ilgtermiņā uzlabotu nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības produktu ilgspēju Savienībā

3 Ar intervenci nodrošinātās vajadzības

Kods	Apraksts	Prioritātes noteikšana KLP stratēģiskā plāna līmenī	Risināta ar KLP stratēģisko plānu
SM1 V5	Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas	Vidēja	Jā

4 Rezultātu rādītājs(-i)

REZULTĀTU RĀDĪTĀJU kods un apraksts leteicamie rezultātu rādītāji atlasītajiem KLP konkrētajiem mērķiem šai intervencei ir norādīti treknrakstā

5 Intervences īpašā struktūra, prasības un atbilstības nosacījumi

Apraksts

Intervences veids ar kuru tiks sasniegts noteiktais mērķis:
Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazitū un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu.
Ņemot vērā, ka varroze Latvijā ir visizplatītākā bišu slimība un ekonomiski rada vislielākos zaudējumus biškopībai, tad intervences mērķis ir vērsts uz bišu parazitū un citu slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu.
Šī intervences veida ietvaros plānots atbalstīt varrozes ierobežojošo līdzekļu (piemēram, organiskās skābes, ēteriskās eļļas,utt.), aizsarglīdzekļu (piemēram, gumijas cimdi, brilles) un nepieciešamā aizsargaprīkojuma iepirkšanu (piemēram, šļirces, kartoni, tranu kāres), lai maksimāli daudziem biškopjiem būtu iespēja tos izmantot un tas ir paredzēts tikai, lai pasargātu cilvēka veselību un ievērotu darba drošības noteikumus.
Varrozes ierobežojošie līdzekļi, aizsarglīdzekļi un aizsargaprīkojums, par brīvu tiks izdalīti biškopjiem, gan biškopju ikgadējā vasaras sasetā un pavasara konferencē, gan biškopības biedrības birojā un to reģionālajās filiālēs, gan semināros, kā arī tos varēs saņemt reģionos vai, pasūtot pie lauksaimniecības konsultantiem un tie tiks nogādāti biškopjiem uz dravām.
Līdz šim panākts, ka valstī vairāk kā 50% biškopji (COLOSS anketēšanas dati) lieto tikai bioloģiskās metodes varrozes ierobežošanā. Lai mudinātu biškopjus arvien vairāk izvēlēties bioloģiskās metodes, ir

nepieciešams arī turpināt šo metožu aprobācijas darbu un popularizēšanu, demonstrējot dravās un semināros reālus pētījumu rezultātus, kas sasniegti Latvijas apstākļos.

Atbilstības nosacījumi

Intervence tiek īstenota biškopības nozares līmenī un atbalsts ir pieejams tikai par realizēto intervences veidu īstenošanas periodā. Atbalsta saņēmējs ir biedrība vai nodibinājums, kas reģistrēts atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem par biedrību un nodibinājumu reģistrēšanu. Atbalsta saņēmējam jeb pretendentam jāatbilst šādiem kritērijiem:

- pārstāv biškopības nozari un to vajadzības, īstenojot intervences veidu biškopju labā;
- vismaz trīs gadus darbojas biškopības nozarē;
- intervenču īstenošanai ir piesaistīts biškopības speciālists ar augstāko izglītību lauksaimniecībā (laukkopības, dārzkopības, lopkopības vai veterinārmedicīnas speciālists), kurš apguvis studiju kursu biškopībā, vai biškopības speciālists, kas ieguvis vidējo profesionālo izglītību biškopībā, vai persona, kas augstākajā mācību iestādē ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības (mūžizglītības) programmu "Biškopība";
- iepriekšēja darbības pieredze biškopībā: teorētisko un praktisko apmācību pakalpojumsniegšanā; profesionāli izglītojošo un informatīvo drukāto materiālu izdošanā; starptautiskā sadarbība ar profesionālajām biškopības organizācijām;
- ir iesaistīts ģenētisko resursu saglabāšanā, ilgtspējīgā izmantošanā un attīstībā biškopībā un ir izstrādāts atbilstošs ģenētisko resursu plāns.

Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta detalizētāka pieteikšanās kārtība, kritēriji atbalsta saņemšanai.

Lauku atbalsta dienests kā ELFLA un ELGF maksājumu aģentūra izvērtē atbalsta pretendentu iesniegumus uz atbalstu. Ja ir pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu, tad tiek noslēgts līgums ar atbalsta pretendentu par atbalsta saņemšanu. Rezultātā atbalsta pretendents ir tiesīgs saņemt atbalstu kā atbalsta saņēmējs par īstenotajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar noslēgtā līguma nosacījumiem.

Nosacījumi intervences īstenošanai.

Atbalsta tiks īstenots saskaņā ar Eiropas Komisijas Regulas Nr. 2021/126 nosacījumiem un citiem Eiropas Komisijas sekundārajiem tiesību aktiem, kā arī nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Šī intervences veida ietvarā paredzēts segt tādas izmaksas kā, piemēram, personāla un administratīvās izmaksas, ja tās radušās ar šīs intervences veida ietvaros paredzēto pasākumu sagatavošanu, īstenošanu vai turpmākām aktivitātēm, ka arī citas faktiski radušās attiecināmās izmaksas.

Attiecībā uz dubultā finansējuma risku: Atbalsts ir paredzēts ikgadēja maksājuma veidā par realizēto intervences veidu tikai biškopības nozarei. Atbalsts netiek piešķirts tieši biškopjiem.

6 Atbalsta veids un likme/summas/aprēķina metodes

Atbalstu sniedz kā ikgadēju vienotu vienības summu par intervences veidu. Atbalsta saņēmējs pēc līguma noslēgšanas par atbalsta saņemšanu, īsteno konkrētā intervences veida pasākumus un noteiktā laikā iesniedz pārskatu un informāciju par izdevumiem saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību un noslēgto līgumu. Atbalstu plānots izmaksāt pa daļām saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību, piemēram, atbalsta izmaksa pa daļām, tas ir, avanss un izmaksas pēc pārskata saņemšanas par īstenoto intervences veidu un rezultātiem.

Atbalsts ir plānots 100 procenti apmērā par attaisnotajiem izdevumiem (ieskaitot gan Eiropas Savienības, gan Latvijas līdzfinansējuma daļu).

Vienības summa aprēķināta, pamatojoties uz vēsturiskajiem datiem, ņemot iepriekšējā programmēšanas perioda pieredzi un vajadzību novērtējumu. Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta kārtība, kā veic norēķinus un izmaksājamo atbalsta apmēru, ja atbalsta pieprasījums pārsniedz piešķirto finansējuma apmēru.

7 Papildu informācija par intervences veidu

8 Atbilstība PTO kritērijiem

Zaļā grupa

PTO nolīguma 2. pielikuma 2. punkts

Uzmanību! Intervences pasākumiem atbilstoši 55. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punktam saskaņā ar 10. pantu un II pielikumu ir jāatbilst PTO zaļās grupas kritērijiem. Skaidrojums par to, kā ar intervenci ievēro attiecīgos PTO nolīguma par lauksaimniecību 2. pielikuma noteikumus, kā norādīts šīs regulas 10. pantā un šīs regulas II pielikumā (zaļā grupa)

Intervence TKO3.2. atbilst PTO Lauksaimniecības nolīguma 2. pielikuma 2. punktam.

Īstenotam intervences veidam nav tieša tirdzniecību kropļojoša ietekme vai ietekme uz ražošanu, jo atbalsts tiek sniegts biškopības nozarei, tādējādi netiek sniegts cenu atbalsts vai tiešs ienākumu atbalsts biškopjiem.

Īstenotā intervences veida mērķis ir biškopības produkcijas ražotāju izglītošana un atbalstīšana, lai uzlabotu medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļus, kā arī paaugstinātu saražotās produkcijas kvalitāti, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Atbalsts ir pieejams tikai biškopības biedrībām vai nodibinājumiem intervences īstenošanas periodā un tikai par intervences veidā paredzētām darbībām vai pasākumiem.

9 Plānotās vienības summas — definīcija

Planned Unit Amount	Plānotās vienības summas veids	Reģions(-i)	Rezultātu rādītājs(-i)
TKO U3.2 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazītu un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu	Vienota		

Apraksts

TKO U3.2 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazītu un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu

Aprēķini 2023. – 2027.g. plānošanas periodam veikti balstoties uz iepriekšējā periodā biškopības nozares programmā īstenotiem pasākumiem.

10 Plānotās vienības summas — finanšu tabula ar rezultātu

Planned Unit Amount	Finanšu gads	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
TKO U3.2 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazītu un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu	Plānotā vienības summa (kopējie Savienības izdevumi EUR)	36 994,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00	214 994,00
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	36 994,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00	214 994,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	73 988,00	89 000,00	89 000,00	89 000,00	89 000,00	429 988,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	36 994,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00	214 994,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50	

TKO3.3 - Nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrādes un izmantošanas veicināšanu

Intervences kods (dalībvalsts)	TKO3.3
Intervences nosaukums	Nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrādes un izmantošanas veicināšanu
Intervences veids	INVAPI(55(1)(b)) – ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības
Kopīgais iznākumu rādītājs	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits

1 Teritoriālā piemērošanas joma un attiecīgā gadījumā reģionālā dimensija

Teritoriālā darbības joma: Valsts

Kods	Apraksts
LV	Latvija

Teritoriālās darbības jomas apraksts

Atbalsts tiek paredzēts valsts līmenī.

2 Saistītie konkrētie mērķi, horizontālais mērķis un attiecīgie nozaru mērķi

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

KLP **KONKRĒTĀ MĒRĶA** kods un apraksts leteicamie KLP konkrētie mērķi šāda veida intervencei ir norādīti treknrakstā

SO1 Atbalstīt lauku saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecību izturētspēju visā Savienībā, lai ilgtermiņā uzlabotu nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības produktu ilgtspēju Savienībā

3 Ar intervenci nodrošinātās vajadzības

Kods	Apraksts	Prioritātes noteikšana KLP stratēģiskā plāna līmenī	Risināta ar KLP stratēģisko plānu
SM1 V5	Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas	Vidēja	Jā
SM1 V6	Nodrošināt ienākumu svārstību mazināšanos	Vidēja	Jā

4 Rezultātu rādītājs(-i)

REZULTĀTU RĀDĪTĀJU kods un apraksts leteicamie rezultātu rādītāji atlasītajiem KLP konkrētajiem mērķiem šai intervencei ir norādīti treknrakstā

5 Intervences īpašā struktūra, prasības un atbilstības nosacījumi

Apraksts

Intervences veids ar kuru tiks sasniegts noteiktais mērķis:
 Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrādes un izmantošanas veicināšanu.

Šīs intervences veida ietvaros tiek plānots atbalstīt projektus saistībā ar bišu pārziemošanu un to ietekmējošiem faktoriem, tostarp nozematozes un citu bišu slimību ietekmi uz ziemošanu, piemēram, Eiropas Savienībā pieejamo VHS (varrozes izturīgāku selekcionētu) bišu māšu iegāde un pētīšana, veicot bišu saimju ziemošanas monitoringu un datu analizēšanu un apstrādi. Tāpat, projekta ietvaros tiek plānots atbalstīt arī svaru un monitoringa programmas iegādi, lai veiktu bišu saimju attīstības novērojumus un to rezultāti motivētu biškopjus domāt par optimālāku bišu pārziemošanu, kā arī labāk izprastu to ietekmējošos faktorus. Projekta rezultātā, tiešaistē tiks izvietota informācija, kur biškopji varēs sekot līdzi novērojumu/pētījumu rezultātiem dažādos reģionos, ņemot vērā klimatiskos apstākļus dažādos reģionos un tiks sagatavotas arī rekomendācijas biškopjiem par pareizu bišu saimju piebarošanu, iezīmošanu un ziemošanas uzraudzību, atbilstoši klimatiskajiem faktoriem.

Atbilstības nosacījumi

Intervence tiek īstenota biškopības nozares līmenī un atbalsts ir pieejams tikai par realizēto intervences veidu īstenošanas periodā. Atbalsta saņēmējs ir biedrība vai nodibinājums, kas reģistrēts atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem par biedrību un nodibinājumu reģistrēšanu. Atbalsta saņēmējam jeb pretendentam jāatbilst šādiem kritērijiem:

- pārstāv biškopības nozari un to vajadzības, īstenojot intervences veidu biškopju labā;
- vismaz trīs gadus darbojas biškopības nozarē;
- intervenču īstenošanai ir piesaistīts biškopības speciālists ar augstāko izglītību lauksaimniecībā (laukkopības, dārzkopības, lopkopības vai veterinārmedicīnas speciālists), kurš apguvis studiju kursu biškopībā, vai biškopības speciālists, kas ieguvis vidējo profesionālo izglītību biškopībā, vai persona, kas augstākajā mācību iestādē ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības (mūžizglītības) programmu "Biškopība";
- iepriekšēja darbības pieredze biškopībā: teorētisko un praktisko apmācību pakalpojumsniegšanā; profesionāli izglītojošo un informatīvo drukāto materiālu izdošanā; starptautiskā sadarbība ar profesionālajām biškopības organizācijām;
- ir iesaistīts ģenētisko resursu saglabāšanā, ilgtspējīgā izmantošanā un attīstībā biškopībā un ir izstrādāts atbilstošs ģenētisko resursu plāns.

Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta detalizētāka pieteikšanās kārtība, kritēriji atbalsta saņemšanai.

Lauku atbalsta dienests kā ELFLA un ELGF maksājumu aģentūra izvērtē atbalsta pretendentu iesniegumus uz atbalstu. Ja ir pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu, tad tiek noslēgts līgums ar atbalsta pretendentu par atbalsta saņemšanu. Rezultātā atbalsta pretendents ir tiesīgs saņemt atbalstu kā atbalsta saņēmējs par īstenotajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar noslēgtā līguma nosacījumiem.

Nosacījumi intervences īstenošanai.

Atbalsta tiks īstenots saskaņā ar Eiropas Komisijas Regulas Nr. 2021/126 nosacījumiem un citiem Eiropas Komisijas sekundārajiem tiesību aktiem, kā arī nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Šī intervences veida ietvarā paredzēts segt tādas izmaksas kā, piemēram, personāla un administratīvās izmaksas, ja tās radušās ar šīs intervences veida ietvaros paredzēto pasākumu sagatavošanu, īstenošanu vai turpmākām aktivitātēm, ka arī citas faktiski radušās attiecināmās izmaksas.

Attiecībā uz dubultā finansējuma risku: Atbalsts ir paredzēts ikgadēja maksājuma veidā par realizēto intervences veidu tikai biškopības nozarei. Atbalsts netiek maksāts tieši biškopjiem.

6 Atbalsta veids un likme/summas/aprēķina metodes

Atbalstu sniedz kā ikgadēju vienotu vienības summu par intervences veidu. Atbalsta saņēmējs pēc līguma noslēgšanas par atbalsta saņemšanu, īsteno konkrētā intervences veida pasākumus un noteiktā laikā iesniedz pārskatu un informāciju par izdevumiem saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību un noslēgto līgumu. Atbalstu plānots izmaksāt pa daļām saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību, piemēram, atbalsta izmaksa pa daļām, tas ir, avanss un izmaksas pēc pārskata saņemšanas par īstenoto intervences veidu un rezultātiem.

Atbalsts ir plānots 100 procenti apmērā par attaisnotajiem izdevumiem (ieskaitot gan Eiropas Savienības, gan Latvijas līdzfinansējuma daļu).

Vienības summa aprēķināta, pamatojoties uz vēsturiskajiem datiem, ņemot iepriekšējā programmēšanas perioda pieredzi un vajadzību novērtējumu. Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta kārtība, kā veic norēķinus un izmaksājamo atbalsta apmēru, ja atbalsta pieprasījums pārsniedz piešķirto finansējuma apmēru.

7 Papildu informācija par intervences veidu

8 Atbilstība PTO kritērijiem

Zaļā grupa

PTO nolīguma 2. pielikuma 2. punkts

Uzmanību! Intervences pasākumiem atbilstoši 55. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punktam saskaņā ar 10. pantu un II pielikumu ir jāatbilst PTO zaļās grupas kritērijiem. Skaidrojums par to, kā ar intervenci ievēro attiecīgos PTO nolīguma par lauksaimniecību 2. pielikuma noteikumus, kā norādīts šīs regulas 10. pantā un šīs regulas II pielikumā (zaļā grupa)

Intervence TKO3.3. atbilst PTO Lauksaimniecības nolīguma 2. pielikuma 2. punktam.

Īstenotam intervences veidam nav tieša tirdzniecību kropļojoša ietekme vai ietekme uz ražošanu, jo atbalsts tiek sniegts biškopības nozarei, tādējādi netiek sniegts cenu atbalsts vai tiešs ienākumu atbalsts biškopjiem.

Īstenotā intervences veida mērķis ir biškopības produkcijas ražotāju izglītošana un atbalstīšana, lai uzlabotu medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļus, kā arī paaugstinātu saražotās produkcijas kvalitāti, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Atbalsts ir pieejams tikai biškopības biedrībām vai nodibinājumiem intervences īstenošanas periodā un tikai par intervences veidā paredzētām darbībām vai pasākumiem.

9 Plānotās vienības summas — definīcija

Planned Unit Amount	Plānotās vienības summas veids	Reģions(-i)	Rezultātu rādītājs(-i)
TKO U3.3 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, t.sk. vērsti uz - nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimnie. prakšu izstrādes un izmant. veic.	Vienota		

Apraksts

TKO U3.3 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, t.sk. vērsti uz - nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimnie. prakšu izstrādes un izmant. veic.

Aprēķini 2023. – 2027.g. plānošanas periodam veikti balstoties uz iepriekšējā periodā biškopības nozares programmā īstenotiem pasākumiem.

10 Plānotās vienības summas — finanšu tabula ar rezultātu

Planned Unit Amount	Finanšu gads	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
TKO U3.3 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, t.sk. vērsti uz - nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimnie. prakšu izstrādes un izmant. veic.	Plānotā vienības summa (kopējie Savienības izdevumi EUR)	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00	24 500,00
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00	24 500,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	9 800,00	9 800,00	9 800,00	9 800,00	9 800,00	49 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00	24 500,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50	

TKO3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu

Intervences kods (dalībvalsts)	TKO3.4
Intervences nosaukums	Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu
Intervences veids	INVAPI(55(1)(b)) – ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības
Kopīgais iznākumu rādītājs	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits

1 Teritoriālā piemērošanas joma un attiecīgā gadījumā reģionālā dimensija

Teritoriālā darbības joma: Valsts

Kods	Apraksts
LV	Latvija

Teritoriālās darbības jomas apraksts

Atbalsts tiek paredzēts valsts līmenī.

2 Saistītie konkrētie mērķi, horizontālais mērķis un attiecīgie nozaru mērķi

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

KLP **KONKRĒTĀ MĒRĶA** kods un apraksts leteicamie KLP konkrētie mērķi šāda veida intervencei ir norādīti treknrakstā

SO1 Atbalstīt lauku saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecību izturētspēju visā Savienībā, lai ilgtermiņā uzlabotu nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības produktu ilgtermiņa Savienībā

3 Ar intervenci nodrošinātās vajadzības

Kods	Apraksts	Prioritātes noteikšana KLP stratēģiskā plāna līmenī	Risināta ar KLP stratēģisko plānu
SM1 V5	Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas	Vidēja	Jā

4 Rezultātu rādītājs(-i)

REZULTĀTU RĀDĪTĀJU kods un apraksts leteicamie rezultātu rādītāji atlasītajiem KLP konkrētajiem mērķiem šai intervencei ir norādīti treknrakstā

5 Intervences īpašā struktūra, prasības un atbilstības nosacījumi

Apraksts

Intervences veids ar kuru tiks sasniegts noteiktais mērķis:
 Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu.

Lai nodrošinātu bišu skaita saglabāšanu un atjaunināšanu valstī, kvalitatīva bišu māte ir ļoti svarīgs nosacījums biškopībā, jo tā uzlabo medus ražošanu, bišu saimju pārziemošanas spējas, bišu saimes veselību un mikroklimatu, kas savukārt palielina biškopības saimniecības ražošanas efektivitāti, nodrošina biškopības saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecības darbības ekonomisko ilgtermiņa spēju.

Tāpat, lai stimulētu bišu māšu selekcijas attīstību valstī ir jāturpina attīstīt mākslīgo bišu māšu apsēklošanu, tādējādi par lietderīgāku atzīstama bišu māšu mākslīgās apsēklošanas sistēmas izveidošana, kas ļautu izmantot māšu instrumentālās apsēklošanas pakalpojumus maksimāli pietuvināti dravas atrašanās vietai. Latvijā nav ģeogrāfiski izolētu māšu apsēklošanas punktu no citām bišu saimēm, kā piemēram, nošķirtu kalnu reģionu vai salu, bet tuvāk esošo izmantošana (piemēram, salas Igaunijā) ir ekonomiski neizdevīga, jo attālums nesamērīgi palielina transporta un apkopšanas izdevumus.

Tā kā pastāv apdraudējums dravām no lāča postījumiem, ir plānots nodrošināt biškopjus ar elektriskajiem ganiem, lai varētu veikt preventīvos pasākumus dravas aizsardzībai.

Tādēļ šīs intervences ietvaros atbalsts ir paredzēts biedrībai par bišu māšu iepirkšanu, ataudzēšanu un novērtēšanu, mākslīgi apsēkloto bišu māšu apsēklošanas punktu izveidošanu un segt instrumentālās māšu

sēklošanas speciālistu pakalpojumu izmaksas (piem., līdz 50 %), kā arī biškopju darba apģērbu (biškopju kombinezons), un sīkā darba inventāra iepirkšana, piemēram, dūmkannas, kaltiņi, elektrisko ganu iegāde. Gadījumos, ja elektrisko ganu iegādei būs liels pieprasījums, biedrība (atbalsta saņēmējs), pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem sniegs atbalstu elektrisko ganu iegādei, kompensējot vismaz daļēji iegādes izdevumus, lai varētu atbalstīt pēc iespējas vairāk biškopjus, kuru dravām nepieciešama aizsardzība no lāču postījumiem.

Atbilstības nosacījumi

Intervence tiek īstenota biškopības nozares līmenī un atbalsts ir pieejams tikai par realizēto intervences veidu īstenošanas periodā. Atbalsta saņēmējs ir biedrība vai nodibinājums, kas reģistrēts atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem par biedrību un nodibinājumu reģistrēšanu. Atbalsta saņēmējam jeb pretendentam jāatbilst šādiem kritērijiem:

- pārstāv biškopības nozari un to vajadzības, īstenojot intervences veidu biškopju labā;
- vismaz trīs gadus darbojas biškopības nozarē;
- intervenču īstenošanai ir piesaistīts biškopības speciālists ar augstāko izglītību lauksaimniecībā (laukkopības, dārzkopības, lopkopības vai veterinārmedicīnas speciālists), kurš apguvis studiju kursu biškopībā, vai biškopības speciālists, kas ieguvis vidējo profesionālo izglītību biškopībā, vai persona, kas augstākajā mācību iestādē ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības (mūžizglītības) programmu "Biškopība";
- iepriekšēja darbības pieredze biškopībā: teorētisko un praktisko apmācību pakalpojumsniegšanā; profesionāli izglītojošo un informatīvo drukāto materiālu izdošanā; starptautiskā sadarbība ar profesionālajām biškopības organizācijām;
- ir iesaistīts ģenētisko resursu saglabāšanā, ilgtspējīgā izmantošanā un attīstībā biškopībā un ir izstrādāts atbilstošs ģenētisko resursu plāns.

Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta detalizētāka pieteikšanās kārtība, kritēriji atbalsta saņemšanai.

Lauku atbalsta dienests kā ELFLA un ELGF maksājumu aģentūra izvērtē atbalsta pretendentu iesniegumus uz atbalstu. Ja ir pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu, tad tiek noslēgts līgums ar atbalsta pretendentu par atbalsta saņemšanu. Rezultātā atbalsta pretendents ir tiesīgs saņemt atbalstu kā atbalsta saņēmējs par īstenotajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar noslēgtā līguma nosacījumiem.

Nosacījumi intervences īstenošanai.

Atbalsta tiks īstenots saskaņā ar Eiropas Komisijas Regulas Nr. 2021/126 nosacījumiem un citiem Eiropas Komisijas sekundārajiem tiesību aktiem, kā arī nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Šī intervences veida ietvarā paredzēts segt tādas izmaksas kā, piemēram, personāla un administratīvās izmaksas, ja tās radušās ar šīs intervences veida ietvaros paredzēto pasākumu sagatavošanu, īstenošanu vai turpmākām aktivitātēm, ka arī citas faktiski radušās attiecināmās izmaksas.

Attiecībā uz dubultā finansējuma risku: Atbalsts ir paredzēts ikgadēja maksājuma veidā par realizēto intervences veidu tikai biškopības nozarei. Atbalsts netiek piešķirts tieši biškojiem.

6 Atbalsta veids un likme/summas/aprēķina metodes

Atbalstu sniedz kā ikgadēju vienotu vienības summu par intervences veidu. Atbalsta saņēmējs pēc līguma noslēgšanas par atbalsta saņemšanu, īsteno konkrētā intervences veida pasākumus un noteiktā laikā iesniedz pārskatu un informāciju par izdevumiem saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību un noslēgto līgumu. Atbalstu plānots izmaksāt pa daļām saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību, piemēram, atbalsta izmaksa pa daļām, tas ir, avanss un izmaksas pēc pārskata saņemšanas par īstenoto intervences veidu un rezultātiem.

Atbalsts ir plānots 100 procenti apmērā par attaisnotajiem izdevumiem (ieskaitot gan Eiropas Savienības, gan Latvijas līdzfinansējuma daļu).

Vienības summa aprēķināta, pamatojoties uz vēsturiskajiem datiem, ņemot iepriekšējā programmēšanas perioda pieredzi un vajadzību novērtējumu. Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta kārtība, kā veic norēķinus un izmaksājamo atbalsta apmēru, ja atbalsta pieprasījums pārsniedz piešķirto finansējuma apmēru.

7 Papildu informācija par intervences veidu

8 Atbilstība PTO kritērijiem

Zaļā grupa

PTO nolīguma 2. pielikuma 2. punkts

Uzmanību! Intervences pasākumiem atbilstoši 55. panta 1. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punktam saskaņā ar 10. pantu un II pielikumu ir jāatbilst PTO zaļās grupas kritērijiem. Skaidrojums par to, kā ar intervenci ievēro attiecīgos PTO nolīguma par lauksaimniecību 2. pielikuma noteikumus, kā norādīts šīs regulas 10. pantā un šīs regulas II pielikumā (zaļā grupa)

Intervence TKO3.4. atbilst PTO Lauksaimniecības nolīguma 2. pielikuma 2. punktam.

Īstenotam intervences veidam nav tieša tirdzniecību kropļojoša ietekme vai ietekme uz ražošanu, jo atbalsts tiek sniegts biškopības nozarei, tādējādi netiek sniegts cenu atbalsts vai tiešs ienākumu atbalsts biškopjiem.

Īstenotā intervences veida mērķis ir biškopības produkcijas ražotāju izglītošana un atbalstīšana, lai uzlabotu medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļus, kā arī paaugstinātu saražotās produkcijas kvalitāti, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Atbalsts ir pieejams tikai biškopības biedrībām vai nodibinājumiem intervences īstenošanas periodā un tikai par intervences veidā paredzētām darbībām vai pasākumiem.

9 Plānotās vienības summas — definīcija

Planned Unit Amount	Plānotās vienības summas veids	Reģions(-i)	Rezultātu rādītājs(-i)
TKO U3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu	Vienota		

Apraksts

TKO U3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu

Aprēķini 2023. – 2027.g. plānošanas periodam veikti balstoties uz iepriekšējā periodā biškopības nozares programmā īstenotiem pasākumiem.

10 Plānotās vienības summas — finanšu tabula ar rezultātu

Planned Unit Amount	Finanšu gads	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
TKO U3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu	Plānotā vienības summa (kopējie Savienības izdevumi EUR)	2 318,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00	54 718,00
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	2 318,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00	54 718,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	4 636,00	26 200,00	26 200,00	26 200,00	26 200,00	109 436,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	2 318,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00	54 718,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50	

COOPAPI(55(1)(e)) - – sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētnieciskās programmas biškopības un biškopības produktu jomā

TKO3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā

Intervences kods (dalībvalsts)	TKO3.5
Intervences nosaukums	Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā
Intervences veids	COOPAPI(55(1)(e)) – sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētnieciskās programmas biškopības un biškopības produktu jomā
Kopīgais iznākumu rādītājs	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits

1 Teritoriālā piemērošanas joma un attiecīgā gadījumā reģionālā dimensija

Teritoriālā darbības joma: Valsts

Kods	Apraksts
LV	Latvija

Teritoriālās darbības jomas apraksts

Atbalsts tiek paredzēts valsts līmenī.

2 Saistītie konkrētie mērķi, horizontālais mērķis un attiecīgie nozaru mērķi

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

KLP **KONKRĒTĀ MĒRĶA** kods un apraksts leteicamie KLP konkrētie mērķi šāda veida intervencei ir norādīti treknrakstā

SO1 Atbalstīt lauku saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecību izturētspēju visā Savienībā, lai ilgtermiņā uzlabotu nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības produktu ilgtermiņu Savienībā

3 Ar intervenci nodrošinātās vajadzības

Kods	Apraksts	Prioritātes noteikšana KLP stratēģiskā plāna līmenī	Risināta ar KLP stratēģisko plānu
SM1 V5	Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas	Vidēja	Jā

4 Rezultātu rādītājs(-i)

REZULTĀTU RĀDĪTĀJU kods un apraksts leteicamie rezultātu rādītāji atlasītajiem KLP konkrētajiem mērķiem šai intervencei ir norādīti treknrakstā

5 Intervences īpašā struktūra, prasības un atbilstības nosacījumi

Apraksts

Intervences veids ar kuru tiks sasniegts noteiktais mērķis:
Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā.
Šīs intervences ietvaros tiks veikts un atbalstīts pētījums par medus un ziedputekšņu botānisko sastāvu un tā kvalitāti, tādējādi palīdzot biškopjiem diferencēt savu produkciju ne tikai pēc organoleptiskajām īpašībām (produktu garšas, smaržas, krāsas un izskata), bet gan arī pēc botāniskās medus un ziedputekšņu izcelsmes sastāva. Pētījuma rezultātā, pamatojoties uz fizikāli ķīmisko īpašību analīzēm, tiks iegūta informācija par produktu botānisko izcelsmi un precīzas ziņas par medus daudzveidību, kvalitātes rādītājiem. No botāniskās izcelsmes izrietošo medus fizikāli ķīmisko īpašību analīžu veikšana ļaus iegūt precīzas ziņas par medus daudzveidību, tādējādi palīdzot biškopjiem diferencēt savu produkciju ne tikai pēc organoleptiskajām īpašībām, bet gan arī pēc augu sastāva - līdz ar to piedāvāt plašāku produktu daudzveidību tirgū, dažādojot produktu cenas. Tāpat medus paraugiem noteiks ziedputekšņu sastāvu, antibiotiku, un akaricīdu un augu aizsardzības līdzekļu atliekvielas, smagos metālus un kvalitatīvos

rādītājus. Tas ir ļoti būtiski gadījumos, ja iegūtās analīzes ir pozitīvas, lai nekavējoties varētu risināt problēmu, meklēt cēloņu kopsakarības un to risinājumus.

Atbilstības nosacījumi

Intervence tiek īstenota biškopības nozares līmenī un atbalsts ir pieejams tikai par realizēto intervences veidu īstenošanas periodā. Atbalsta saņēmējs ir biedrība vai nodibinājums, kas reģistrēts atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem par biedrību un nodibinājumu reģistrēšanu. Atbalsta saņēmējam jeb pretendentam jāatbilst šādiem kritērijiem:

- pārstāv biškopības nozari un to vajadzības, īstenojot intervences veidu biškopju labā;
- vismaz trīs gadus darbojas biškopības nozarē;
- intervenču īstenošanai ir piesaistīts biškopības speciālists ar augstāko izglītību lauksaimniecībā (laukkopības, dārzkopības, lopkopības vai veterinārmedicīnas speciālists), kurš apguvis studiju kursu biškopībā, vai biškopības speciālists, kas ieguvis vidējo profesionālo izglītību biškopībā, vai persona, kas augstākajā mācību iestādē ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības (mūžizglītības) programmu "Biškopība";
- iepriekšēja darbības pieredze biškopībā: teorētisko un praktisko apmācību pakalpojumu sniegšanā; profesionāli izglītojošo un informatīvo drukāto materiālu izdošanā; starptautiskā sadarbība ar profesionālajām biškopības organizācijām;
- ir iesaistīts ģenētisko resursu saglabāšanā, ilgtspējīgā izmantošanā un attīstībā biškopībā un ir izstrādāts atbilstošs ģenētisko resursu plāns.

Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta detalizētāka pieteikšanās kārtība, kritēriji atbalsta saņemšanai.

Lauku atbalsta dienests kā ELFLA un ELGF maksājumu aģentūra izvērtē atbalsta pretendentu iesniegumus uz atbalstu. Ja ir pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu, tad tiek noslēgts līgums ar atbalsta pretendentu par atbalsta saņemšanu. Rezultātā atbalsta pretendents ir tiesīgs saņemt atbalstu kā atbalsta saņēmējs par īstenotajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar noslēgtā līguma nosacījumiem.

Nosacījumi intervences īstenošanai.

Atbalsta tiks īstenots saskaņā ar Eiropas Komisijas Regulas Nr. 2021/126 nosacījumiem un citiem Eiropas Komisijas sekundārajiem tiesību aktiem, kā arī nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Šī intervences veida ietvarā paredzēts segt tādas izmaksas kā, piemēram, personāla un administratīvās izmaksas, ja tās radušās ar šīs intervences veida ietvaros paredzēto pasākumu sagatavošanu, īstenošanu vai turpmākām aktivitātēm, ka arī citas faktiski radušās attiecināmās izmaksas.

Attiecībā uz dubultā finansējuma risku: Atbalsts ir paredzēts ikgadēja maksājuma veidā par realizēto intervences veidu tikai biškopības nozarei. Atbalsts netiek piešķirts tieši biškopjiem.

6 Atbalsta veids un likme/summas/aprēķina metodes

Atbalstu sniedz kā ikgadēju vienotu vienības summu par intervences veidu. Atbalsta saņēmējs pēc līguma noslēgšanas par atbalsta saņemšanu, īsteno konkrētā intervences veida pasākumus un noteiktā laikā iesniedz pārskatu un informāciju par izdevumiem saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību un noslēgto līgumu. Atbalstu plānots izmaksāt pa daļām saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību, piemēram, atbalsta izmaksa pa daļām, tas ir, avanss un izmaksas pēc pārskata saņemšanas par īstenoto intervences veidu un rezultātiem.

Atbalsts ir plānots 100 procenti apmērā par attaisnotajiem izdevumiem (ieskaitot gan Eiropas Savienības, gan Latvijas līdzfinansējuma daļu).

Vienības summa aprēķināta, pamatojoties uz vēsturiskajiem datiem, ņemot iepriekšējā programmēšanas perioda pieredzi un vajadzību novērtējumu. Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta kārtība, kā veic norēķinus un izmaksājamo atbalsta apmēru, ja atbalsta pieprasījums pārsniedz piešķirto finansējuma apmēru.

7 Papildu informācija par intervences veidu

8 Atbilstība PTO kritērijiem

Zaļā grupa

PTO nolīguma 2. pielikuma 2. punkts

Skaidrojums par to, kā ar intervenci ievēro attiecīgos PTO nolīguma par lauksaimniecību 2. pielikuma noteikumus, kā norādīts šīs regulas 10. pantā un šīs regulas II pielikumā (zaļā grupa)

Intervence TKO3.5. atbilst PTO Lauksaimniecības nolīguma 2. pielikuma 2. punktam.

Īstenotam intervences veidam nav tieša tirdzniecību kropļojoša ietekme vai ietekme uz ražošanu, jo atbalsts tiek sniegts biškopības nozarei, tādējādi netiek sniegts cenu atbalsts vai tiešs ienākumu atbalsts biškopjiem.

Īstenotā intervences veida mērķis ir biškopības produkcijas ražotāju izglītošana un atbalstīšana, lai uzlabotu medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļus, kā arī paaugstinātu saražotās produkcijas kvalitāti, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Atbalsts ir pieejams tikai biškopības biedrībām vai nodibinājumiem intervences īstenošanas periodā un tikai par intervences veidā paredzētām darbībām vai pasākumiem.

9 Plānotās vienības summas — definīcija

Planned Unit Amount	Plānotās vienības summas veids	Reģions(-i)	Rezultātu rādītājs(-i)
TKO U3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā.	Vienota		

Apraksts

TKO U3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā.

Aprēķini 2023. – 2027.g. plānošanas periodam veikti balstoties uz iepriekšējā periodā biškopības nozares programmā īstenotiem pasākumiem.

10 Plānotās vienības summas — finanšu tabula ar rezultātu

Planned Unit Amount	Finanšu gads	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
TKO U3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā.	Plānotā vienības summa (kopējie Savienības izdevumi EUR)	58 017,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00	308 649,00
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	58 017,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00	308 649,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	116 034,00	125 316,00	125 316,00	125 316,00	125 316,00	617 298,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	58 017,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00	308 649,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50	

PROMOBEEES(55(1)(f)) - – noieta veicināšana, saziņa un tirgvedība, tai skaitā tirgus uzraudzības rīcības un aktivitātes, kuru konkrētais mērķis ir palielināt patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti
 TKO3.6 - Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis jo īpaši ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti

Intervences kods (dalībvalsts)	TKO3.6
Intervences nosaukums	Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis jo īpaši ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti
Intervences veids	PROMOBEEES(55(1)(f)) – noieta veicināšana, saziņa un tirgvedība, tai skaitā tirgus uzraudzības rīcības un aktivitātes, kuru konkrētais mērķis ir palielināt patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti
Kopīgais iznākumu rādītājs	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits

1 Teritoriālā piemērošanas joma un attiecīgā gadījumā reģionālā dimensija

Teritoriālā darbības joma: Valsts

Kods	Apraksts
LV	Latvija

Teritoriālās darbības jomas apraksts

Atbalsts tiek paredzēts valsts līmenī.

2 Saistītie konkrētie mērķi, horizontālais mērķis un attiecīgie nozaru mērķi

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

KLP **KONKRĒTĀ MĒRĶA** kods un apraksts leteicamie KLP konkrētie mērķi šāda veida intervencei ir norādīti treknrakstā

SO1 Atbalstīt lauku saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecību izturētspēju visā Savienībā, lai ilgtermiņā uzlabotu nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības produktu ilgtspēju Savienībā

3 Ar intervenci nodrošinātās vajadzības

Kods	Apraksts	Prioritātes noteikšana KLP stratēģiskā plāna līmenī	Risināta ar KLP stratēģisko plānu
SM1 V5	Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas	Vidēja	Jā

4 Rezultātu rādītājs(-i)

REZULTĀTU RĀDĪTĀJU kods un apraksts leteicamie rezultātu rādītāji atlasītajiem KLP konkrētajiem mērķiem šai intervencei ir norādīti treknrakstā

5 Intervences īpašā struktūra, prasības un atbilstības nosacījumi

Apraksts

Intervences veids ar kuru tiks sasniegts noteiktais mērķis:
 Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis, jo īpaši, ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti.
 Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzība ir jauns intervences veids, kuras ietvaros ir plānots uzraudzīt medus un biškopības produktu ražošanas apjomus, cenas un izpētīt patērētāju vēlmes un iepirkšanas paradumu izmaiņas, lai sagatavotu biškopjus tirgus izmaiņām un jaunu inovatīvu produktu ražošanai. Intervenci plānots realizēt iesaistot gan biedrības darbiniekus un biškopjus, gan sadarbojoties ar profesionāliem tirgzinības speciālistiem vai kompānijām.
 Šī intervences veida ietvaros tiek atbalstīts projekts, kura mērķis ir:
 1) veicināt biškopības produktu noieta un nodrošināt biškopības produkcijai inovatīva un videi draudzīga iepakojuma veida un lieluma piedāvājumu atbilstoši patērētāju pieprasījumam un iepirkšanās paradumiem;

2) uzraudzīt medus un biškopības produktu ražošanas apjomus, cenas un izpētīt patērētāju vēlmes un iepirkšanas paradumu izmaiņas;

3) veicināt biškopības produktu izmantošanu citās nozarēs (piemēram, medicīnā, kosmētikā, konditorejā u.c.), lai palielinātu nozares konkurētspēju un ilgtspēju, biškopības produktu patēriņa pieaugumu, kā arī paplašināt biškopības produkcijas īpatsvaru tirdzniecības tīklos vietējā un ārzemju tirgū.

Projekta rezultātā tiks veikti pētījumi par biškopības produktu pārdošanas tirgiem, t.sk. patērētāju paradumiem medus un biškopības produktu izvēli un iegādi, par biškopības produktu realizācijas plānošanu un noieta veicināšanu. Ņemot vērā iegūtos pētījumu rezultātus, tiks organizētas biškopju un potenciālo sadarbības partneru tikšanās, piemēram, par medus iepakojuma lieluma plānošanu dažādām patērētāju grupām un to pārdošanas iespējām, lai veicinātu biškopības produktu izmantošanu citās nozarēs, kā arī veicinātu kopīgu sadarbības projektu izstrādi.

Atbilstības nosacījumi

Intervence tiek īstenota biškopības nozares līmenī un atbalsts ir pieejams tikai par realizēto intervences veidu īstenošanas periodā. Atbalsta saņēmējs ir biedrība vai nodibinājums, kas reģistrēts atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem par biedrību un nodibinājumu reģistrēšanu. Atbalsta saņēmējam jeb pretendentam jāatbilst šādiem kritērijiem:

- pārstāv biškopības nozari un to vajadzības, īstenojot intervences veidu biškopju labā;
- vismaz trīs gadus darbojas biškopības nozarē;
- intervenču īstenošanai ir piesaistīts biškopības speciālists ar augstāko izglītību lauksaimniecībā (laukkopības, dārzkopības, lopkopības vai veterinārmedicīnas speciālists), kurš apguvis studiju kursu biškopībā, vai biškopības speciālists, kas ieguvis vidējo profesionālo izglītību biškopībā, vai persona, kas augstākajā mācību iestādē ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības (mūžizglītības) programmu "Biškopība";
- iepriekšēja darbības pieredze biškopībā: teorētisko un praktisko apmācību pakalpojumu sniegšanā; profesionāli izglītojošo un informatīvo drukāto materiālu izdošanā; starptautiskā sadarbība ar profesionālajām biškopības organizācijām;
- ir iesaistīts ģenētisko resursu saglabāšanā, ilgtspējīgā izmantošanā un attīstībā biškopībā un ir izstrādāts atbilstošs ģenētisko resursu plāns.

Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta detalizētāka pieteikšanās kārtība, kritēriji atbalsta saņemšanai.

Lauku atbalsta dienests kā ELFLA un ELGF maksājumu aģentūra izvērtē atbalsta pretendenta iesniegumus uz atbalstu. Ja ir pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu, tad tiek noslēgts līgums ar atbalsta pretendentu par atbalsta saņemšanu. Rezultātā atbalsta pretendents ir tiesīgs saņemt atbalstu kā atbalsta saņēmējs par īstentajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar noslēgtā līguma nosacījumiem.

Nosacījumi intervences īstenošanai.

Atbalsta tiks īstenots saskaņā ar Eiropas Komisijas Regulas Nr. 2021/126 nosacījumiem un citiem Eiropas Komisijas sekundārajiem tiesību aktiem, kā arī nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Šī intervences veida ietvarā paredzēts segt tādas izmaksas kā, piemēram, personāla un administratīvās izmaksas, ja tās radušās ar šīs intervences veida ietvaros paredzēto pasākumu sagatavošanu, īstenošanu vai turpmākām aktivitātēm, ka arī citas faktiski radušās attiecināmās izmaksas.

Attiecībā uz dubultā finansējuma risku: Atbalsts ir paredzēts ikgadēja maksājuma veidā par realizēto intervences veidu tikai biškopības nozarei. Atbalsts netiek piešķirts tieši biškopjiem.

6 Atbalsta veids un likme/summas/aprēķina metodes

Atbalstu sniedz kā ikgadēju vienotu vienības summu par intervences veidu. Atbalsta saņēmējs pēc līguma noslēgšanas par atbalsta saņemšanu, īsteno konkrētā intervences veida pasākumus un noteiktā laikā iesniedz pārskatu un informāciju par izdevumiem saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību un

noslēgto līgumu. Atbalstu plānots izmaksāt pa daļām saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību, piemēram, atbalsta izmaksa pa daļām, tas ir, avanss un izmaksas pēc pārskata saņemšanas par īstenoto intervences veidu un rezultātiem.

Atbalsts ir plānots 100 procenti apmērā par attaisnotajiem izdevumiem (ieskaitot gan Eiropas Savienības, gan Latvijas līdzfinansējuma daļu).

Vienības summa aprēķināta, pamatojoties uz vēsturiskajiem datiem, ņemot iepriekšējā programmēšanas perioda pieredzi un vajadzību novērtējumu. Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta kārtība, kā veic norēķinus un izmaksājamo atbalsta apmēru, ja atbalsta pieprasījums pārsniedz piešķirto finansējuma apmēru.

7 Papildu informācija par intervences veidu

8 Atbilstība PTO kritērijiem

Zaļā grupa

PTO nolīguma 2. pielikuma 2. punkts

Skaidrojums par to, kā ar intervenci ievēro attiecīgos PTO nolīguma par lauksaimniecību 2. pielikuma noteikumus, kā norādīts šīs regulas 10. pantā un šīs regulas II pielikumā (zaļā grupa)

Intervence TKO3.6. atbilst PTO Lauksaimniecības nolīguma 2. pielikuma 2. punktam.

Īstenotam intervences veidam nav tieša tirdzniecību kropļojoša ietekme vai ietekme uz ražošanu, jo atbalsts tiek sniegts biškopības nozarei, tādējādi netiek sniegts cenu atbalsts vai tiešs ienākumu atbalsts biškopjiem.

Īstenotā intervences veida mērķis ir biškopības produkcijas ražotāju izglītošana un atbalstīšana, lai uzlabotu medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļus, kā arī paaugstinātu saražotās produkcijas kvalitāti, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Atbalsts ir pieejams tikai biškopības biedrībām vai nodibinājumiem intervences īstenošanas periodā un tikai par intervences veidā paredzētām darbībām vai pasākumiem.

9 Plānotās vienības summas — definīcija

Planned Unit Amount	Plānotās vienības summas veids	Reģions(-i)	Rezultātu rādītājs(-i)
TKO U3.6 - Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis, jo īpaši, ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti	Vienota		

Apraksts

TKO U3.6 - Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis, jo īpaši, ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti

Aprēķini 2023. – 2027.g. plānošanas periodam veikti balstoties uz iepriekšējā periodā biškopības nozares programmā īstenotiem pasākumiem.

10 Plānotās vienības summas — finanšu tabula ar rezultātu

Planned Unit Amount	Finanšu gads	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
TKO U3.6 - Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis, jo īpaši, ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti	Plānotā vienības summa (kopējie Savienības izdevumi EUR)	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00	85 000,00
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00	85 000,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	34 000,00	34 000,00	34 000,00	34 000,00	34 000,00	170 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00	85 000,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50	

ACTQUAL(55(1)(g)) - – produkta kvalitāti uzlabojoša rīcība

TKO3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi

Intervences kods (dalībvalsts)	TKO3.7
Intervences nosaukums	Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi
Intervences veids	ACTQUAL(55(1)(g)) – produkta kvalitāti uzlabojoša rīcība
Kopīgais iznākumu rādītājs	O.37. Biškopības saglabāšanas vai uzlabošanas darbību vai vienību skaits

1 Teritoriālā piemērošanas joma un attiecīgā gadījumā reģionālā dimensija

Teritoriālā darbības joma: Valsts

Kods	Apraksts
LV	Latvija

Teritoriālās darbības jomas apraksts

Atbalsts tiek paredzēts valsts līmenī.

2 Saistītie konkrētie mērķi, horizontālais mērķis un attiecīgie nozaru mērķi

CAP SECTORAL OBJECTIVE Code + Description

KLP **KONKRĒTĀ MĒRĶA** kods un apraksts leteicamie KLP konkrētie mērķi šāda veida intervencei ir norādīti treknrakstā

SO1 Atbalstīt lauku saimniecību ienākumu pietiekamību un saimniecību izturētspēju visā Savienībā, lai ilgtermiņā uzlabotu nodrošinātību ar pārtiku un lauksaimniecības daudzveidību, kā arī nodrošinātu lauksaimniecības produktu ilgtspēju Savienībā

3 Ar intervenci nodrošinātās vajadzības

Kods	Apraksts	Prioritātes noteikšana KLP stratēģiskā plāna līmenī	Risināta ar KLP stratēģisko plānu
SM1 V5	Uzlabot biškopības produkcijas ražošanas efektivitāti un paplašināt tirdzniecības iespējas	Vidēja	Jā

4 Rezultātu rādītājs(-i)

REZULTĀTU RĀDĪTĀJU kods un apraksts leteicamie rezultātu rādītāji atlasītajiem KLP konkrētajiem mērķiem šai intervencei ir norādīti treknrakstā

5 Intervences īpašā struktūra, prasības un atbilstības nosacījumi

Apraksts

Intervences veids ar kuru tiks sasniegts noteiktais mērķis:
 Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi.
 Šīs intervences ietvaros tiek plānots atbalstīt aktivitātes ar mērķi izvērtēt biškopības produktu (bišu vaska, bišu maizes, ziedputekšņu, bišu māšu peru pieniņa un citu inovatīvu biškopības produktu) kvalitāti un dažādu faktoru ietekmi uz biškopības produktu kvalitāti visā produktu aprites sistēmā, lai veicinātu biškopības produktu pastāvīgu kvalitātes uzlabošanu.
 Tas nozīmē, ka projektā tiks vērtētas biškopības produktu kvalitātes īpašības (tai skaitā, arī organoleptiskās īpašības, tas ir, produktu garša, smarža, krāsa un izskats) un analizēti kvalitāti ietekmējošie faktori dažādos produktu aprites posmos, no produktu ieguves līdz patēriņam (tas ir, gan ražošanas procesā, gan citos produktu aprites posmos (piem., iepakojumā, uzglabāšanā, loģistikas posmā)).
 Piemēram, projektā tiks analizēti un salīdzināti biškopības produktu kvalitātes rādītāji atkarībā no izmantotajām dravošanas metodēm un saimju atrašanās vietām. Tiks analizēta biškopības produktu kvalitāte un tās noturība citos produktu aprites posmos.
 Projekta rezultātā tiks izstrādātas vadlīnijas par biškopības produktu kvalitāti, tās uzlabošanu un nodrošināšanu dažādos produktu aprites posmos. Papildus projektā tiks veikta arī biškopības produktu SVID analīze, ņemot vērā patērētāju, kā arī citu nozaru ražotāju vajadzības, lai izstrādātu ieteikumus kvalitātes nepārtrauktai uzlabošanai, kas tiek fokusētas uz tirgus klientu prasībām.

Atbilstības nosacījumi

Intervence tiek īstenota biškopības nozares līmenī un atbalsts ir pieejams tikai par realizēto intervences veidu īstenošanas periodā. Atbalsta saņēmējs ir biedrība vai nodibinājums, kas reģistrēts atbilstoši nacionālajiem normatīvajiem aktiem par biedrību un nodibinājumu reģistrēšanu. Atbalsta saņēmējam jeb pretendentam jāatbilst šādiem kritērijiem:

- pārstāv biškopības nozari un to vajadzības, īstenojot intervences veidu biškopju labā;
- vismaz trīs gadus darbojas biškopības nozarē;
- intervenču īstenošanai ir piesaistīts biškopības speciālists ar augstāko izglītību lauksaimniecībā (laukkopības, dārzkopības, lopkopības vai veterinārmedicīnas speciālists), kurš apguvis studiju kursu biškopībā, vai biškopības speciālists, kas ieguvis vidējo profesionālo izglītību biškopībā, vai persona, kas augstākajā mācību iestādē ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības (mūžizglītības) programmu "Biškopība";
- iepriekšēja darbības pieredze biškopībā: teorētisko un praktisko apmācību pakalpojumu sniegšanā; profesionāli izglītojošo un informatīvo drukāto materiālu izdošanā; starptautiskā sadarbība ar profesionālajām biškopības organizācijām;
- ir iesaistīts ģenētisko resursu saglabāšanā, ilgtspējīgā izmantošanā un attīstībā biškopībā un ir izstrādāts atbilstošs ģenētisko resursu plāns.

Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta detalizētāka pieteikšanās kārtība, kritēriji atbalsta saņemšanai.

Lauku atbalsta dienests kā ELFLA un ELGF maksājumu aģentūra izvērtē atbalsta pretendentu iesniegumus uz atbalstu. Ja ir pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu, tad tiek noslēgts līgums ar atbalsta pretendentu par atbalsta saņemšanu. Rezultātā atbalsta pretendents ir tiesīgs saņemt atbalstu kā atbalsta saņēmējs par īstenotajiem pasākumiem, kas tiek īstenoti saskaņā ar noslēgtā līguma nosacījumiem.

Nosacījumi intervences īstenošanai.

Atbalsta tiks īstenots saskaņā ar Eiropas Komisijas Regulas Nr. 2021/126 nosacījumiem un citiem Eiropas Komisijas sekundārajiem tiesību aktiem, kā arī nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Šī intervences veida ietvarā paredzēts segt tādas izmaksas kā, piemēram, personāla un administratīvās izmaksas, ja tās radušās ar šīs intervences veida ietvaros paredzēto pasākumu sagatavošanu, īstenošanu vai turpmākām aktivitātēm, ka arī citas faktiski radušās attiecināmās izmaksas.

Attiecībā uz dubultā finansējuma risku: Atbalsts ir paredzēts ikgadēja maksājuma veidā par realizēto intervences veidu tikai biškopības nozarei. Atbalsts netiek piešķirts tieši biškopjiem.

6 Atbalsta veids un likme/summas/aprēķina metodes

Atbalstu sniedz kā ikgadēju vienotu vienības summu par intervences veidu. Atbalsta saņēmējs pēc līguma noslēgšanas par atbalsta saņemšanu, īsteno konkrētā intervences veida pasākumus un noteiktā laikā iesniedz pārskatu un informāciju par izdevumiem saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību un noslēgto līgumu. Atbalstu plānots izmaksāt pa daļām saskaņā ar nacionālajos normatīvajos aktos noteikto kārtību, piemēram, atbalsta izmaksa pa daļām, tas ir, avanss un izmaksas pēc pārskata saņemšanas par īstenoto intervences veidu un rezultātiem.

Atbalsts ir plānots 100 procenti apmērā par attaisnotajiem izdevumiem (ieskaitot gan Eiropas Savienības, gan Latvijas līdzfinansējuma daļu).

Vienības summa aprēķināta, pamatojoties uz vēsturiskajiem datiem, ņemot iepriekšējā programmēšanas perioda pieredzi un vajadzību novērtējumu. Nacionālajos normatīvajos aktos tiks noteikta kārtība, kā veic norēķinus un izmaksājamo atbalsta apmēru, ja atbalsta pieprasījums pārsniedz piešķirto finansējuma apmēru.

7 Papildu informācija par intervences veidu

--

8 Atbilstība PTO kritērijiem

Zaļā grupa

PTO nolīguma 2. pielikuma 2. punkts

Skaidrojums par to, kā ar intervenci ievēro attiecīgos PTO nolīguma par lauksaimniecību 2. pielikuma noteikumus, kā norādīts šīs regulas 10. pantā un šīs regulas II pielikumā (zaļā grupa)

Intervence TKO3.7. atbilst PTO Lauksaimniecības nolīguma 2. pielikuma 2. punktam.

Īstenotam intervences veidam nav tieša tirdzniecību kropļojoša ietekme vai ietekme uz ražošanu, jo atbalsts tiek sniegts biškopības nozarei, tādējādi netiek sniegts cenu atbalsts vai tiešs ienākumu atbalsts biškopjiem.

Īstenotā intervences veida mērķis ir biškopības produkcijas ražotāju izglītošana un atbalstīšana, lai uzlabotu medus ražošanas efektivitāti un ražošanas apstākļus, kā arī paaugstinātu saražotās produkcijas kvalitāti, kā rezultātā patērētāji būtu nodrošināti ar augstas kvalitātes Eiropas Kopienas izcelsmes biškopības produktiem.

Atbalsts ir pieejams tikai biškopības biedrībām vai nodibinājumiem intervences īstenošanas periodā un tikai par intervences veidā paredzētām darbībām vai pasākumiem.

9 Plānotās vienības summas — definīcija

Planned Unit Amount	Plānotās vienības summas veids	Reģions(-i)	Rezultātu rādītājs(-i)
TKO U3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi	Vienota		

Apraksts

TKO U3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi

Aprēķini 2023. – 2027.g. plānošanas periodam veikti balstoties uz iepriekšējā periodā biškopības nozares programmā īstenotiem pasākumiem.

10 Plānotās vienības summas — finanšu tabula ar rezultātu

Planned Unit Amount	Finanšu gads	2023	2024	2025	2026	2027	Total 2023 - 2027
TKO U3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi	Plānotā vienības summa (kopējie Savienības izdevumi EUR)	34 348,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00	205 988,00
	Maximum Amount for the Planned unit amount (EUR)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	34 348,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00	205 988,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	68 696,00	85 820,00	85 820,00	85 820,00	85 820,00	411 976,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	34 348,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00	205 988,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50	

6.2.2 Sectoral

Finanšu gads		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
Biškopības produkti								
ADVIBEES (55(1)(a)) - biškopju un biškopju organizāciju konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tai skaitā izmantojot tīklošanu								
TKO3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
TKO U3.1 - Konsultāciju pakalpojumi, tehniskā palīdzība, apmācība, informācija un paraugprakses apmaiņa, tostarp ar tīklošanas palīdzību, biškopjiem un biškopju organizācijām (Vienota)	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	110 906,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00		685 850,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	221 812,00	287 472,00	287 472,00	287 472,00	287 472,00		1 371 700,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	110 906,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00	143 736,00		685 850,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50		
INVAPI (55(1)(b)) - ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības								
TKO3.2 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazītu un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
TKO U3.2 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu parazītu un slimību, jo īpaši varrozes, apkarošanu (Vienota)	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	36 994,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00		214 994,00

Finanšu gads		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	73 988,00	89 000,00	89 000,00	89 000,00	89 000,00		429 988,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	36 994,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00	44 500,00		214 994,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50		
INVAPI (55(1)(b)) - ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības								
TKO3.3 - Nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimniekošanas prakšu izstrādes un izmantošanas veicināšanu		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
TKO U3.3 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, t.sk. vērsti uz - nelabvēlīgu klimatisko apstākļu nodarīta kaitējuma novēršanu un mainīgajiem klimatiskajiem apstākļiem piemērotu apsaimnie. prakšu izstrādes un izmant. veic. (Vienota)	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00		24 500,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	9 800,00	9 800,00	9 800,00	9 800,00	9 800,00		49 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00	4 900,00		24 500,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50		
INVAPI (55(1)(b)) - ieguldījumi materiālos vai nemateriālos aktīvos, kā arī citas darbības								
TKO3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total

Finanšu gads		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
TKO U3.4 - Investīcijas materiālos un nemateriālos aktīvos, kā arī citi pasākumi, kas cita starpā vērsti uz - bišu skaita atjaunināšana stropos Savienībā, tostarp bišu audzēšanu (Vienota)	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	2 318,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00		54 718,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	4 636,00	26 200,00	26 200,00	26 200,00	26 200,00		109 436,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	2 318,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00	13 100,00		54 718,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50		
COOPAPI (55(1)(e)) - sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētnieciskās programmas biškopības un biškopības produktu jomā								
TKO3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
TKO U3.5 - Sadarbība ar specializētām struktūrām, lai īstenotu pētniecības programmas biškopības un biškopības produktu jomā. (Vienota)	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	58 017,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00		308 649,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	116 034,00	125 316,00	125 316,00	125 316,00	125 316,00		617 298,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	58 017,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00	62 658,00		308 649,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50		
PROMOBEES (55(1)(f)) - noieta veicināšana, saziņa un tirgvedība, tai skaitā tirgus uzraudzības rīcības un aktivitātes, kuru konkrētais mērķis ir palielināt patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti								

Finanšu gads		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total financial allocation
TKO3.6 - Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis jo īpaši ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
TKO U3.6 - Noieta veicināšanas, saziņas un mārketinga, tostarp tirgus uzraudzības, pasākumi un aktivitātes, kuru mērķis, jo īpaši, ir uzlabot patērētāju informētību par biškopības produktu kvalitāti (Vienota)	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00		85 000,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	34 000,00	34 000,00	34 000,00	34 000,00	34 000,00		170 000,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00	17 000,00		85 000,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50		
ACTQUAL (55(1)(g)) - produkta kvalitāti uzlabojoša rīcība								
TKO3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi		2023	2024	2025	2026	2027	2028	Total
TKO U3.7 - Produktu kvalitāti uzlabojoši pasākumi (Vienota)	O.37 (unit: Darbības)	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00		
	Provizoriskais gada finanšu piešķirums (kopējie Savienības izdevumi EUR)	34 348,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00		205 988,00
TOTAL	Annual indicative financial allocation (Total public Expenditure in EUR)	68 696,00	85 820,00	85 820,00	85 820,00	85 820,00		411 976,00
	Annual indicative financial allocation (Total Union Contribution in EUR)	34 348,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00	42 910,00		205 988,00
	EACG co-financing rate in %	50	50	50	50	50		
Sum of indicative allocations and outputs for interventions for biškopības produkti		528 966,00	657 608,00	657 608,00	657 608,00	657 608,00		3 159 398

7.3.2.2 Brief description of the control system for non-IACS (control methods, cross-checks, durability of investments and related ex-post checks, etc)

Ārpus IAKS ELGF

Atbalsta pasākumu administrēšanas ietvaros LAD veic administratīvās kontroles 100% apmērā, kā arī nodrošina pārbaužu uz vietas veikšanu, to apmēru nosakot atbilstoši ES sekundārajiem normatīvajiem aktiem un LAD apstiprinātajām un sertificētajām iekšējām procedūrām, nodrošinot pārlicību par pasākumu atbilstošu īstenošanu, to kvalitāti un izmaksu pamatotību. Administratīvo kontroļu ietvaros tiek nodrošinātas atbalsta pretendentu grāmatvedības kontroles.

Veiktās pārbaudes tiek dokumentētas un pievienotas katram atbalsta iesniegumam, ja nepieciešams pievieno apliecinājumus par apstiprināto pieteikumu atbilstību un paveiktā darba raksturu, jomu un apjomu. Ja kādas pārbaudes uz vietas vai administratīvās pārbaudes nav pilnīgas, bet ir veiktas pieprasījumu paraugam, apkopo ziņas par izvēlētajiem pieprasījumiem, apraksta paraugu atlases metodi, ziņo par visu pārbaužu rezultātiem un pasākumiem, kas veikti, lai novērstu pretrunas un pārkāpumus, par kuriem ziņots. Attaisnojuma dokumentu skaitam jābūt pietiekamam, lai apliecinātu, ka ir veiktas visas nepieciešamās apstiprināto pieprasījumu atbilstības pārbaudes.

Maksājuma pieprasījumu LAD apstiprina tikai pēc tam, kad veiktas pietiekamas pārbaudes par tā atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Šajās pārbaudēs ietilpst tās pārbaudes, kas prasītas specifiskajos normatīvajos aktos, ar ko reglamentē konkrēto pasākumu, saskaņā ar kuru tiek pieprasīts atbalsts, kā arī tās pārbaudes, kas veicamas saskaņā ar regulas Nr.1306/2013 58.pantu, lai novērstu un konstatētu pārkāpumu un/vai krāpšanas gadījumus, īpaši saistībā ar radītajiem riskiem, papildus tiek nodrošinātas pārbaudes, vai tiek ievēroti atbalsta piešķiršanas kritēriji un normatīvajos aktos noteiktās prasības, īpaši nosacījumi par publisko iepirkumu un vides aizsardzību.

LAD maksājumu apstiprināšanas un kontroles funkcija ietver: 1) atbalsta pasākumu maksājumu apstiprināšanas funkciju veikšanai nepieciešamo reglamentējošo dokumentāciju (procedūras, metodiku, instrukcijas, kontroles lapas, rokasgrāmatas klientiem, u.c.) izstrādāšanu un regulāru aktualizēšanu saskaņā ar normatīvo aktu prasībām; 2) regulāru darbinieku apmācību, darbinieku metodisko vadību.

7.4. Nosacījumi

7.4.1. Nosacījumu kontroles sistēma

7.4.1.1. Nosacījumu kontroles sistēmas apraksts

Lai veiktu kontroles nosacījumsistēmas ietvaros, kur iespējams tiks izmantota AMS. Gadījumos, kad AMS nevarēs izmantot, tad tiks izmantotas pašreizējās administrēšanas un kontroles sistēmas, lai nodrošinātu atbilstību nosacījumsistēmas noteikumiem, nepieciešamības gadījumā to pilnveidojot un pielāgojot jaunajiem nosacījumiem.

Nosacījumu sistēmas kontrolēm tiks izmantota IAKS sistēma, kā arī citas administrēšanas un kontroles sistēmas, jo īpaši dzīvnieku identifikācijas un reģistrācijas sistēma, lai konstatētu atbalsta pretendentu atbilstību nosacījumsistēmas noteikumiem.

Ņemot vērā attiecīgās prasības, standartus, tiesību aktus vai nosacījumsistēmas jomas, kompetentās kontroles iestādes veic attiecīgās jomas administratīvas pārbaudes, jo īpaši tās pārbaudes, kas jau ir paredzētas saskaņā ar kontroles sistēmām, kuras piemērojamas attiecīgajai prasībai, standartam, tiesību aktam vai nosacījumsistēmas jomai.

Lauku atbalsta dienests veiks koordinējošās kontroles iestādes funkcijas nodrošinot informācijas apmaiņu ar kompetentajām kontroles iestādēm. Ņemot vērā attiecīgās prasības, standartus, tiesību aktus vai nosacījumsistēmas jomas, kompetentās kontroles iestādes veiks attiecīgās jomas administratīvas pārbaudes, jo īpaši tās pārbaudes, kas jau ir paredzētas saskaņā ar kontroles sistēmām, kuras piemērojamas attiecīgajai prasībai, standartam, tiesību aktam vai nosacījumsistēmas jomai.

Gadījumos, kad būs iespējams izmantot AMS sistēmu, lauksaimnieciskā darbība un prakse tiks regulāri un sistemātiski novērota, izsekota un novērtēta, izmantojot Copernicus Sentinel satelītiskus, attālinātās izpētes metodes vai citus datus ar līdzvērtīgu vērtību, attiecībā uz nosacījumiem, kas ir pārbaudāmi attālināti.

Pretendentu atlase **pārbaudēm** uz vietas

Gadījumos, kad varēs izmantot AMS, tad kontrole tiks veikta 100% no visiem lauksaimniekiem, uz kuriem attiecas konkrētais nosacījums. Savukārt nosacījumiem, kuriem nepieciešama vizīte uz vietas, pretendenti pārbaudēm uz vietas tiek atlasīti pamatojoties uz riska analīzi, kas piemērota prasībām vai standartiem, LAD izveido kontrolizlasi, kurā iekļauj arī nejaušības komponentu un, kas aptver vismaz 1% no lauksaimniekiem, kas pretendē uz tiešo maksājumu un lauku attīstības platībmaksājumu atbalstu kārtējā gadā, sasniedzot minimālo kontroles intensitāti Kompetentās kontroles iestādes līmenī.

Lai nodrošinātu reprezentativitāti, pēc nejaušības principa atlasa 20–25 % no to saņēmēju minimālā skaita, kuri jāpārbauda uz vietas. Tomēr tad, ja uz vietas pārbaudāmo saņēmēju skaits pārsniedz minēto minimālo skaitu, pēc nejaušības principa atlasīto saņēmēju īpatsvars papildu izlasē nepārsniedz 25 %. Kompetentās iestādes nosaka riska faktorus, kas saistīti ar jomām, kurās kļūdu risks ir vislielākais.

Pārbaudes uz vietas

Kompetentās kontroles iestādes attiecīgā gadījumā prasību un standartu ievērošanu nosaka, izmantojot līdzekļus, kas noteikti tiesību normās, kuras piemērojamas attiecīgajai prasībai vai standartam.

Kompetentā kontroles iestāde nodrošina to, ka tiek pārbaudīts tas, vai visi atlasītie saņēmēji ievēro prasības un standartus, par kuriem atbild kompetentā kontroles iestāde.